

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Indrumător ori sirenă în politică?...

De: **Aurel C. Popovici**

"Să nu ne mirăm dacă de multe ori oameni fără o înțelegere superioară ajung la (!) frunte și-și iau atare de îndrumători, dacă cei certați cu gramatica"...

Goga, însemnări, p. 140

"Insemnările unui trecător"! Da, ale unui "trecător"... Căci, suveran disprețuitor al activității tuturor oamenilor cu oarecare cultură la noi — afară de a lui Bunea și Bratu care sunt în pământ, — d. Goga nu dorește și nu are vreme a se opri între ei spre a-i cunoaște de aproape, spre a-i studia și înțelege, și a înțelege atunci și împrejurările noastre. Nu. D. Goga trece pe lângă ei, precum trece și pe lângă dificultățile stărilor noastre. Iar în trecerea sa nervoasă, evident că el nu putea prinde decât câteva "conture" sau "crâmpie" ale situației noastre. De fapt, el își petrece vremea în alte sfere. Când "în răcoarea dulce a Olimpului", când într'un castel din Scoția, când "pe înălțimile Vesuvului", — când în Academia de picturi "de lângă Rialto" din Venetia, când la București, când în Luvrul din Paris, când "în țintirimul lui Dionysos și al Astartei" etc...

Iar de acolo, tinărul nostru poet, pe care câțiva oameni de bine îl încurajaseră cu cuvinte gentile, iar o droaie de recenzenți ignoranți și câțiva entuziaști naivi îl ridicară, în urmă, în vineția cerului resfă-

țându-l, cum n'au fost nici odată resfățați, în tinerețea lor, poeții mari, scriitorii mari ai neamului românesc: un Eminescu, un Coșbuc, un Caragiale, un Delavrancea ș. a. — de acolo, zic, tinărul poet s'a improvizat un Catone Censor al tuturor oamenilor noștri cu experiență și de idei, și nou îndrumător al politicii noastre, al culturii noastre. El care nu putea decât să le încurce și, prin răsunetul frazelor sale lustruite, să le compromită în fața dușmanilor lor. Ceea ce s'a și întâmplat.

Ia să vedem acum, de unde până unde își aroagă d. Goga rolul acesta de critic îndrumător care duce numai în rătăcire pe cei nepricepuți și mereu dăscălește pe cei perfect orientați cari lucrează, mai prin vorbiri, mai pe tăcute, cum nu s'a lucrat niciodată în analoage împrejurări? — Cine este d. Octavian Goga, care calcă în picioare solidaritatea națională, opera atâtor secole de pățanii amare și de străduințe? Cine este d. Octavian Goga care critică pe oamenii de încredere ai partidului național și ai tuturor românilor? Cine-i d. Octavian Goga care răspândește între români bănueli otrăvitoare producând din nou acea desastroasă, acea cu limbi de foc osândită "oarbă neunire în Carpați"?

Da, ori și cine are dreptul de a face critica stărilor publice, a oamenilor publici. Incontestabil. Dar atunci și alții au dreptul

de a face critica criticului public! — În orice caz, acest drept nu atârână de loc de largă ospitalitate ce i-o acordă cuiva o gazetă din coloanele căreia vorbește când duhul lui Mangra când "valoarea morală" a Schiopilor români. Dreptul la critică atârână de altceva: de *priceperea și consecuența criticului*. Cineva poate fi un critic cu spirit extraordinar de scăpărător: îndată ce se dovedește că nu cunoaște de loc chestiile pe cari le critică, că "consecuența" lui nu-i decât o țesătură de contradicții, criticul și-a compromis, și-a anulat el însuși, *pentru totdeauna*, dreptul de a mai critica, căci nimeni din oamenii serioși nu mai pune preț pe argumentele lui. Despre asemenea oameni, românul zice că sunt "buni de gură, dar răi de lucru". Cu atât mai vărtos cineva își pierde, în asemenea împrejurări, orice credit dacă cu critica sa combină și o îndrumare, dacă un critic ține să fie considerat și îndrumător. Dela un nou îndrumător al unui neam se cer mari calități, nu atât de ordin intelectual, cât mai ales de ordin sufletesc. De aceea, vom analiza "reformele", "noul ideal de viață și de muncă" (p. 239)... de care ne vorbește d. Goga, dar va trebui să "coborim în raza cercetărilor noastre" și personalitatea noului îndrumător.

Pe criticii de rând, bună oară pe Lichenzi, îi mai lasă lumea așa ascunși și pitulați, cum se găsec, prin cele tufe sau prin cele mocirle. Ei nu presintă nici un interes, și nu-i vr'o plăcere pentru nime să se tot ție după ei căci se pomenește sgâriat de spini sau cu hainele stropite de noroiu. Inșă pe reformatori, lumea ține și tre-

EDMONDO de AMICIS

Din viața militară

(Nuvelă tradusă de Jean Antohi)

O ordonanță originală.

Capete originale, sub bolta cerească sunt destule și pot să mă mândresc că am cunoscut multe; însă unul la fel cu al lui, cred că de acuma înainte are să se nască.

Era țaran, surd, de douăzeci de ani, analfabet și soldat de infanterie.

Prima oară când l-am văzut, la Firenze, în biuroul unui ziar militar, îmi inspiră simpatie. Aspectul lui însă, și câteva din răspunsurile pe cari le dădu, mă făcură să înțeleg imediat că era un tip ciudat. Văzut în față era el; văzut din profil era un altul. S'ar fi zis că în momentul când se întorcea, toate trăsăturile feței se schimbau. Văzut în față nu avea nimic caraghios, în profil însă, provoca râsul. Vârful bărbiei și vârful nasului căutau să se atingă, și nu isbuteau fiind împiedecate de două enorme buze — veșnic deschise și cari lăsau să se vadă două rânduri de dinți în ne-regulă ca un pluton de gardă națională. Ochii păreau două gămălii de bolduri, atât erau de mici și dispăreau aproape cu totul între încrețiturile feței, când râdea. Sprâncenele aveau forma a două accente circumflexe și fruntea era înaltă numai atât cât putea să despartă părul de ochi. Un pri-

ten al meu, îmi zicea că părea un om făcut anume pentru batjocură.

Avea însă o fisionomie ce exprima inteligență și bunătate; însă o inteligență — cum s'ar spune — parțială și o bunătate "sui generis". Vorbea cu o voce aspră și răstită dela care s'ar fi putut cere cu drept cuvânt brevetul de invențiune.

— Cum îți place Firenze? îl întrebai, după ce sosise cu o zi mai înainte dela Firenze. — Hm! Așa și așa, — îmi răspunse.

Pentru unul care nu văzuse decât Cagliari și alte câteva mici orășele ale Italiei septentrionale, răspunsul îmi părea cam îndrăzneț.

— Îți place mai mult Firenze decât Bergamo?...

— Am sosit abia ieri, așa că n'as putea spune care.

Când plecă, îi zisei: — adio, și el răspunse: adio!...

A doua zi își începu serviciul la mine acasă. În primele zile era cât p'aci să-mi perd răbdarea și să-l trimet înapoi la regiment. Dacă s'ar fi mulțumit să nu înțeleagă nimic, treacă-meargă; însă nenorocirea era că, mai ales când aveam de făcut ceva ce pentru el era o noutate, înțelegea pe jumătate și făcea totul pe dos.

Dacă aș spune că mi-a dus la ascuțit bricelele la Le Monnier și manuscrisele pentru tipărit la ascuțitor; că dădu un roman francez cismarului și o păreche de ghete unei doamne, nimeni n'ar crede; căci pentru ca cineva să creadă până la ce

punct era distrat — căci pe lângă că înțelegea rău mai era și distrat — ar fi trebuit să vadă cum făcea el lucrurile anapoda și în mod grosolan. Nici nu pot să nu citez câteva din cele mai ciudate isprăvi de ale lui.

La unsprezece dimineața când îl trimiteam să-mi cumpere jambon ca să prânzesc, pe stradă băeții ce vindeau gazete strigau "Curierul Italian"...

Intr'o dimineață știind că în jurnal era o notiță ce mă interesa îi spun:

— Repede, jambon și Curierul Italian. Coborî scările și se întoarse după un minut cu jambonul învălit în "Curierul Italian".

Intr'o altă dimineață foiletam înaintea unui prieten — fiind de față și el — un frumos Atlas militar pe care-l împrumutasem de la Biblioteca regimentului, și-i spuneam:

— Vezi, răul e că nu pot să cuprind cu ochiul dintr'odată toate aceste hărți și sunt silit să le observ pe rând una câte una. Ca să pot pricepe bine complexul luptei, aș vrea să le văd pe toate prinse de părete la rând, în așa fel ca să formeze un singur tablou.

Seara, când intrai în casă... mă înfior și acum când mă gândesc — toate hărțile Atlasului erau prinse cu cuie de pereți și cu culmea suplicului, în dimineața următoare îl văzui apărând pe el, cu o față modestă și surzândă ca a unuia care așteaptă un compliment.

Intr'o altă dimineață îl trimis să cumpere două ouă spre a le fierbe la mașina de spirt. În

bue să-i cunoască cât mai bine, ca să poată avea încredere în ei, încredere desăvârșită! Căci în politică, lumea nu judecă valoarea oamenilor după verbositatea și lustruiala expresiilor lor, ci după încrederea ce merită sau nu merită — în afacerile politice. De aceea, ea trebuie să cunoască mai ales pe acei reformatori cari susțin că ei ar fi putând cu bagheta lor magică, cu condeiul lor, să mute munți de greutate din locul lor; să iuțească trecerea vremilor grele, să aducă vremuri bune; și să le oprească în drumul lor; că ei s'ar fi pricepând să dea orbilor vedere, celor slabi de înger voinicie, săracilor belșug, și fericire tuturora; cu un cuvânt, că ei sunt adevărații Zei cari „indeamnă“, „îndrumează“ și mai ales „crează“, iar ceilalți sunt idoli numai cari trebuiesc sfărâmați și răsturnați, ca reforma, ca „primenirea“ să se facă, ca lumea să se poată închina la Zei moderni, în fața nouilor altare, cu dogme nouă-nouțe, cu noi preoți scliviși și scoși ca din cutia — de nenorociri a Pandorei...

Aici e chestia. Chestie importantă în momentele de față, importantă, cum zisei, și pentru viitorul acestui neam. Iată de ce trebuie neapărat să vedem dacă avem a face cu un Goga, suflet tânăr, cu adevărat de oțel, — care ar putea să mai devină un senin poeta vates? Sau cu un poet, ca mulți din trecut, prezent și viitor, cari aci sunt ciocârlii din care cântă firea în primăvară, aci cucuveice, ...Casandre cari vără șerpi reci și veninoși prin sânul neamului și, bagă moartea în inimi... Cu un poet ce ține neștirbită în suflete nădejdea? Sau cu unul ce plânge, în vers frumos, de jalea „pătiririi noastre“ și ne coboște, tot în vers frumos, apropierea morții, „mutarea noastră în altă țară“?... De ce s'o fi zicând oare, mai ales despre poeți, că citesc în stele și mereu dau în gropi?...

Sau — cea mai importantă întrebare — avem de a face cu o sirenă politică? Și sirenele aveau glas duios, glas fermecător. Cu el adimeneau ele, pe insula lor, pe cei cu inima plâpândă, „senzibilă“... însă lipsiți de minte. Dar pe insula sirenelor nu se vedeau decât — schelete, decât oase

omenești!... Căci sirenele nu săvârșeau pe lume decât un singur lucru: pe toți cei atrași în mrejele lor, îi făceau să piară! Știm din Homer, că Odiseu, acel prototip al deșteptăciunii antice elinești, trecând și el cu tovarășii săi de drum pe lângă acea insulă, le puse tovarășilor săi ceară în urechi, și el însuș se leagă de catargul corăbiei ca glasul sirenelor să nu-i smintească din drumul lor, să nu-i ducă la pierzare...

Ce înțeles adânc în această străveche poveste! Și la ce ne-am trudit noi oare prin gimnazii mintea atâția ani cu istoria, cu limbile și literatura, cu toată vieța antichității clasice, dacă nu ne-am fi ales și de acolo cu oarecari învățături pentru vieța noastră?

Doar operele epice ale lui Homer cuprind istoria legendară cea mai veche a neamului elinesc. Iar în acele legende se cuprind, în formă poetică, multe adevăruri de vieța națională transmise dela un neam la altul. Apoi nu știm noi azi, în mod exact, că, de fapt, pe acea minunată națiune antică alinească, în cele din urmă, n'au omorât-o de vie — decât tot sirenele de cari se pomeneste deja din vremile homerice? Și cine au fost acele sirene moderne, din epoca culturii elinești, din epoca „concepțiilor superioare“ — Au fost sofistii și demagogii! Au fost Licofon, Calicle, Cleone, Hiperbolos și mulți alții.

Revin și formulez deocamdată astfel obiectul analizelor ce vor urma: *avem noi de a face cu un Goga sau cu un demagog (a)?... That is the question!...*

„Luceafărul“ se preface delu anul nou înainte în revistă săptămânală, politică-literară. Anunțasem și noi într'un număr recent apariția apropiată a unei reviste politice la Sibiu, sub direcția d-lui Goga. Va fi „Luceafărul“ în noua sa formă. Iar cum ne luminează „Tribuna“ în primul ei din 21 l. c. e ca „gruparea din jurul „Tribunei“ să-și aibă pe lângă ziarul cotidian și o revistă, în care să trateze mai temeinic chestiunile“. Și aieva: noul comitet anunțat al „Luceafărului“ constă din 14 tovarăși de principii ai d-lui Goga, primenitorii

oțeliți, pe cari îi cunoaștem din coloanțele „Tribunei zilelor d-lui Goga“. Foarte bine. Chestiunile tratate pân'aci așa „în fuga condeiului“ numai, vor fi tratate „temeinic“. Dar oare cu aceeași obiectivitate senină, ca pân'acum?!

O spunem sincer: mari nădejdi nu avem. Tratarea obiectiv-temeinică a chestiunilor reclamă o bună dosă de pregătire științifică, o concepție filozofică a politicii, bine determinată, o vedere largă, precisă și sigură totodată, care să te avânte de asupra patimei — iar în punctul acesta, nici d. Goga, nici cei 14 tovarăși, — după cât îi cunoaștem — nu ne oferă garanție deplină.

Dovadă ravagiile produse de intrarea lor activă în politica de zi. Justețea și bunitatea unei porniri politice își are cea mai exactă măsură în rezultatele ce le aduce. Rezultatul pornirii d-lor îl cunoaștem. Și chiar de aceea ni-e teamă, ca nu cumva noua revistă politică să-și ia rolul justificării științificești a prostiilor pân'acum făcute.

Dar vom vedea. Și nu am regreta să ne înșclăm.

*

Funcționarii și scumpirea traiului. O deputațiune a societății regnicolare a funcționarilor de stat s'a prezentat sâmbătă în cameră primului ministru Khuen Héderváry și ministrului de finanțe Lukács. Deputațiunea a fost primită în prezența ambilor miniștri. În numele funcționarilor a vorbit contele Teodor Batthyány, președintele societății, aducând la cunoștință miniștrilor rezoluția mării adunări a funcționarilor, care, în fața enormei scumpiri a traiului, cere un adaus la onorarul funcționarilor, ținându-se seama îndeosebi de numărul membrilor familiei. Primul ministru contele Khuen Héderváry a răspuns că are intențiunea ca într'un timp cât se poate de apropiat să prezinte un proiect prin care se va ridica onorarul funcționarilor, onorar care nu mai corespunde împrejurărilor grele de azi. Amintește că guvernul mai are încă atâtea îndatoriri cari reclamă mari sacrificii de bani așa că bunavoință, oricâtă ar fi, e îngredită de toate acestea. Diferitele rezorturi cer adaus la buget pentruca țara rămasă înapoi pe multe terene să încerce oarecari progrese. Lukács a declarat că va răspunde cererii funcționarilor, în marginile posibilității, fără ca să producă însă nemulțumiri în diferitele pături ale societății. Aduce la cunoștință deputațiunii că proiectul de lege al pensiilor în linii generale e gata și nu va trece deci mult timp până la prezentarea lui.

Deputațiunea a primit cu satisfacție răspunsurile celor doi miniștri.

vreme ce era dus, veni un prietin ca să-mi vorbească de o afacere grabnică. Nenorocitul întorcându-se îi spun: — Așteaptă. El se așează într'o parte să stea, eu continui să vorbesc cu prietenul. După un moment văd că soldatul face fețe, fețe; părea că stă pe ace și nu știa unde să-și ascundă fața. Mă uit mai bine și văd pe un picior al scaunului pe care ședea, o dungă de culoarea aurului pe care n'o mai văzusem. Mă apropiai: era gălbenuș de ou. Infamul pusese ouăle în buzunarele de dinapoi ale tunicii și intrând în casă se așezase fără să-și amintească că avea prânzul meu în buzunar.

Dar acestea sunt nimicuri pe lângă acelea ce fui silit să le văd înainte de a-l fi făcut în stare să-mi pună în ordine camera — nu zic cum voiam, dar măcar într'un mod care să arate cât de cât — pe omul care judecă. Pentru el, arta desăvârșită de a pune lucrurile în ordine, constă în a se așeza unele peste altele în forme arhitectonice și marea lui ambiție era să fabrice edificii cât mai înalte.

În primele zile, cărțile mele formau toate împreună un semicerc de turnuri ce tremurau la cea mai mică suflare; ligheanul întors cu fața în jos susținea o piramidă de farfurii și vase în vârful cărora se înălța mândru pământul de făcut barba, chipiurile cilindrice, noi și vechi se ridicau în forma unei coloane triumfale la o înălțime vertiginosă. Din cauza aceasta de multeori se întâmpla chiar pe la miezul nopții — că această coloană să se prefacă cu mare șgomot în ruină — să se împrăștie tot, în toate părțile și dacă n'ar fi fost

peretii dela odaie cine știe până unde ar fi ajuns această revărsare... de... obiecte.

Pentru a-l face apoi să înțeleagă, că periuța de dinți nu aparținea familiei periilor de cap, că flaconul de pomadă era cu totul altceva decât flaconul cu extract de carne și că mășuta de noapte nu e o mobilă unde să se poată așeza cămeși călcate — pentru toate acestea, îmi trebuiră eloquența lui Cicerone și răbdarea lui Giobbe.

Dacă pentru felul blând cu care-l tratam, îmi era recunoscător sau dacă simțea vre-o afecție pentru mine, aceasta n'am putut-o să o înțeleg vreodată. O singură dată a arătat o oarecare solecitudine pentru persoana mea și aceasta într'un mod foarte ciudat. Eram în pat, bolnav de vre-o cincisprezece zile și starea mea nici nu se înrăutățea dar nici nu dădea semne de însănătoșire. Într'o seară, pe scări, el opri doctorul meu — care era un om foarte impresionabil, — și-l întrebă răstit:

— Dar în sfârșit, îl vindeci sau nu-l vindeci?

Medicul se infurie și-l batjocori foarte tare.

— Da, pentrucă prea mult o lungești!, bolborosi el — drept orice răspuns.

Alte-ori spunea niște năzbătii — de cari, în loc să-l dojenesc, cum ar fi trebuit, nu puteam să fac altceva decât să râd. Într'o dimineață, văd că mă trezește zicându-mi la ureche cu un oarecare accent misterios:

— Domnule locotenent, cine doarme nu prinde pești.

Într'o altă zi, întră în casă, tocmai când oșia un personaj de seamă și auzi pe un amic, rămas cu mine, zicând despre acel personaj că era o „personalitate marcantă“.

Cincisprezece zile după aceea, pe când stăteam de vorbă cu mai mulți prieteni, el veni până în dreptul ușei camerei unde eram și-mi anunță o vizită. Cine e? îl întrebai.

— E... răspune (nu-și amintea numele) e... „acea personalitate marcantă“.

Toți izbucniră într'un hohot de râs, personajul auzi și el, iar eu explicându-i cum stau lucrurile răsese și el cu lacrimi.

E greu de redat o idee despre limba ce o vorbea acel om ciudat, era un amestec din dialectul Sardiniei, al Lombardiei și italian, toate frazele răstite spuse — vorbe rupte și contrase, vorbe la infinitiv aruncate la întâmplare fără nici o legătură și cari aveau efectul unui discurs spus de un om cuprins de delir.

Într'o zi veni să mă caute un prieten tocmai când desemnam și intrând în casă, îl întrebă:

— Unde a ajuns cu desemnul, stăpânul tău?

— Tremură! îi răspunde soldatul.

— Prietenul rămase cu gura căscată. Acel „tremură“ însemna „termină“.

În cinci sau șase luni, frecventând școala de regiment, învățase să citească și să scrie câte puțin. A fost nenorocul meu. În timpul când nu eram acasă, el se exercita să scrie pe mășuta mea — scriind de o sută de două sute de ori acelaș cuvânt, cuvânt pe care de obicei o zi mai nainte

In căutarea unui țap ispășitor

— Cine „a răsturnat totul?” —

La poarta surdului
Poți să bați oricât de mult,
Că el îți va ședeă mut.
o zicală românească.

Tactica cea mai nouă de care face uz „Tribuna” în ultimul timp, e că se lapadă de orice răspundere pentru desbinarea provocată în partidul național, înfățișând zilnic cetitorilor ei un alt vinovat, pe d. Vasile Goldiș.

Cei dela „Tribuna” și-au schimbat rolul de acuzați în acuzatori, și acum îl fac pe d. Goldiș responsabil de spargerea partidului, și mereu îl prezintă ca „omul primădios și viclean”, „autorul întreg războiului acesta fratricid”, „vinovatul principal în spargerea solidarității din partid”, care „a aruncat în mijlocul armoniei frățești tăciunile discordiei”, etc. etc.

Și cari sunt „dovezile materiale și palpabile” cu cari își îndreptătesc ei afirmările acestea îndrăznețe?... Că d. Goldiș a „atătat” comitetul partidului național român ca în conferența sa dela 20 decembrie 1910 să înfiereze ținuta „Tribunei” și apoi în calitatea sa de director al „Românului” „duce războiul de distrugere” împotriva „Tribunei”.

Dar să avem iertare. Creațiunea lumii doar nu datează dela 2 decembrie 1910, când comitetul partidului a stigmatizat „independentă” din Arad. Înainte de sus zisa conferență, și înainte de apariția „Românului”, a existat... „Tribuna” și existența ei și-a manifestat-o mai ales în ultimele șase luni ale anului trecut printr-o permanentă acțiune de discreditare a conducătorilor partidului printr-o constantă atitudine îndoelnică și vrăjmașă față-de comitetul partidului; prin tendințe de răsturnare, prin atacuri, persiflări și ponegriri la adresa fruntașilor partidului național. Or tocmai acea-

stă existență catilinară a „Tribunei” a provocat înfierarea unanimă a acestei gazete din partea comitetului național în ședința sa dela 20 decembrie 1910, și a determinat înființarea „Românului”.

Așa dar rămâne stabilit pentru totdeauna că înainte de „războiul de distrugere împotriva „Tribunei” a fost războiul de distrugere împotriva partidului, provocat de „Tribuna”.

Cei dela „Tribuna” însă au uitat aceasta. Ei știu numai de „cruciata sfântă” pornită contra lor și nu-și mai amintesc de loc de acțiunea nefastă începută de ei într-un ceas nenorocit contra partidului național. Obștea românească iusă nu poate uita articolele impertinente apărute luni de zile în „Tribuna”, în care cu o stăruință demnă de o cauză mai bună, se arăta că în partidul național „domnesc abilități speculative, în locul talentului și cinstei”, că în jurul nostru planează numai figuri șterse și goale, că șirurile noastre sunt compuse de lărmuitori, de căpătuiți pe ușor, de bătrâni cinici, de panglicari pretențioși, de păunași; o cohortă care mișună în jur de noi și de care suntem sături până în gât, o întreagă tagmă din partidul național român, care trebuie sacrificată”.

Publicul românesc își amintește încă destul de bine de proza aceasta a unui Ghiță, a unui Bocu sau alți Scheopi dela „Tribuna”. Și nimeni nu este atât de naiv și prost încât să considere violența de limbaj, lipsa totală de urbanitate, excesiva dărnicie de zeflemele și insultele prea puțin apostolicești ale „Tribunei” la adresa conducătorilor seniori ai partidului — drept „dovezi materiale ale credinței „Tribunei” către programul și partidul nostru național”.

Ar fi dar o trăgănare inutilă a discuției acesteia că cine anume e responsabil

pentru criza actuală din partid. Chestia aceasta a căpătat acum *autoritatea lucrului judecat*, că „Tribuna” prin campania ei nenorocită, prin intrigi și ponegriri, prin hărțueli mărunte, urâte și nevrednice a aruncat în mijlocul armoniei frățești din sânul partidului — tăciunile discordiei, coborând steagul partidului național în vârtoarea patimilor.

În zădar se încearcă azi „Tribuna” să afle pentru toate păcatele ei trecute și prezente un țap ispășitor, în persoana d-lui Goldiș. Pe banca rușinei, pe banca infamiei stă numai „Tribuna”. Și lumea românească vede acum că pentru niște diletanți perversi, pentru niște oameni fără scrupul, necontrolabili și iresponsabili cari taie și spânzură în „Tribuna zilelor noastre” — a trebuit ca un neam întreg să se incalzească într-o luptă fratricidă, paralizându-și puterile și secându-și energiile într-o atât de dureroasă sfășiere.

Tribuniștii și-au schimbat rolul de acuzați în acuzatori pentru a crea o diversiune și a mistifica lumea. Dar opinia publică urmărește cu atenție toate apucăturile lor detestabile, și nu mai adoptă paradoxele lor, oricât ar fi ele susținute prin fraze întocmite cu meșteșug. Și asta li s'a spus de atâtea ori — și totuși rămas-au impasibili. Vorba românului: La poarta surdului, poți să bați ori cât de mult, că el îți va ședeă mut.

„Unde ne sunt eroii?”

Cine se va duce la „Monitorul oficial” din București, va vedea, poate, un om bătrân, îmbrăcat în sdrențe cari se țin una de alta cu o preocupare de curățenie ce merită toată lauda; un bătrân cu fața deschisă pe care bucuria unei nebănuite mulțumiri interne revărsă raze de o strălucire ciudată.

Omul acesta pe care vizitatorii „Monitorului Oficial” îl văd odată cu o mătură, altădată cu o găleată în mână, poartă pe haina lui veche multe, foarte multe urme de ață

il auzea pronunțat de miné pe când citeam și care-l impresiona. Într-o dimineață de exemplu, îl impresionă numele Vercingetorige. Scara, venind acasă, găsesc cuvântul Vercingetorige scris pe marginile ziarelor, pe mânerul tamponului, pe copertele cărților, pe plicurile scrisorilor, pe bucăți de hârtie din coșul de aruncat hârtie, în fine, peste tot locul unde găsisse atât spațiu ca să poată îngămădi cele patrusprezece litere de predilecție ale minții lui. În alt rând îi persecuta mîntea cuvântul Ostrogoți și în ziua următoare casa mea era invadată de Ostrogoți. În altă zi îl seducea vorba rinocer și în dimineața următoare casa mea era plină de rinoceri.

Pe deoparte câștigasem ceva, căci părăsise obiceiul crucilor ce le făcea cu creioane de diverse culori pe scrisorile pe cari trebuia să le ducă el singur la diverse persoane.

Pentru că nu le putea ține mîntea numele el obișnuia să zică: scrisoarea asta e pentru doamna ceteste (care era albă), asta pentru ziaristul negricios (care era roșu), asta pentru impiegatul cel palid (care era anemic însă — la pungă).

Dar fiindcă veni vorba de scris, să vă istorisesc și alta mai ciudată decât cele ce vi-le-am spus până acum. Își cumpărase un caet pe care copia, din toate eărțile ce-i treceau prin mână, dedicațiile autorilor către rude, neuitând însă ca întotdeauna să schimbe numele acestora cu numele tatălui său, a mamei sale sau a fraților lui, cărora — își închipuia el — că le dă în acest chip o strălucită dovadă de iubire și grațitudine. Într-o zi deschisei acest caet și citii în el printre altele, dedicațiile următoare:

„Dictro Tranci” (era tatăl său). „Născut în „sărăcie, Știu-cu studiul și perseveranța lui să-și câștige un loc însemnat printre învățați, A ajuta „părinții și frații, a-și educa în mod Demn, copiii. „Memoriei bunului meu tată, Această carte „o închină Autorul Antonio Tranci” în loc de Michele Lessona.

Pe o altă pagină:

— Lui Pietro Tranci — tatăl meu — care „anunțând Parlamentului subalpin Dezastrul de „la Novara, căzu în nesimțire la pământ și Peste „puține zile muri, — Inchin acest Poem...” etc... Și mai departe: „Cagliari (orașul său) — în loc de Trento — „Nereprezentat încă în Parlamentul italian...” etc. „Antonio Tranci” în loc de „Giovanni Prati” etc.

Ceeace mă surprindea mai mult la el, era că, deși nu umblase, nu văzuse nimic — era de o absolută lipsă de curiozitate sau de mirare — pentru orice lucru ce-l vedea, oricât de extraordinar ar fi fost. Văzuse, în vremea cât stătuse la Firenze — serbările date cu ocazia căsătoriei principelui Umberto: văzuse opera și ballo la Pergola (până atunci nu mai văzuse nici un teatru); văzuse serbările carnavalului și iluminatia fantastică a șoselei Colli; văzuse multe alte lucruri cu totul noi p-ntru el și cari ar fi trebuit să-l minuneze, să-l distreze, să-l facă să vorbească. Nimic din toate astea. Admirația lui nu mergea mai departe decât obișnuita formulă: — Așa și așa! — Santa Maria del Fiore... așa și așa! La Torre di Giotto... așa și așa! palatul Pitti... așa și așa! Eu cred că dacă însuș Dumnezeu în persoană l-ar fi întrebat ce crede el despre creațiune, i-ar fi răspuns că... Hm! așa și așa!

Din prima, până 'n ultima zi cât stătu cu mine, fu întotdeauna de acelaș umor, între serios și vesel; veșnic docil, veșnic zăpăcit, întotdeauna gata să înțeleagă lucrurile anapoda, întotdeauna cufundat într-o stare de apatie, întotdeauna extraordinar într-un chip oarecare.

În ziua când se eliberă, măsăli nu știu câte ceasuri în caetul lui — cu acea liniște ca și în celelalte zile. Înainte de a pleca, veni să-și ia rămas bun.

Scena despărțirii fu foarte simplă. Îl întrebai dacă-i părea rău că părăsea Firenze. Imi răspunse:

— De ce nu? — Îl întrebai dacă e bucuros că să întoarce acasă. Imi răspunse cu o mină pe care n'o înțelesei.

— De vei avea trebuință de ceva — îi spusei în ultimul moment — scrie-mi că-mi va face întotdeauna plăcere.

— Foarte mulțumesc! fu răspunsul. Și așa eși din casă — după mai mult de doi ani de când ședeă cu mine, fără a da cel mai mic semn — nici de părere de rău, nici de bucurie.

Il priveam în timp ce scobora scările.

De odată se opri.

— A! iată, — imi zisei — că inima lui s'a trezit și că se întoarce să-și ia rămas bun în alt chip. —

— Domnule Locotenent — zise — pământul de făcut barba l-am pus în saltarul mesei celei mari.

Și dispăru. —

Milano, junie 1911.

neagră. Dacă-l întrebi: „Moșule, ce nsemnează urmele astea?” el îți răspunde simplu cu un glas pe care par'că-l acompaniază într'una un ecou de adâncă amărăciune:

— Ia niște decorații. Steaua României, Virtutea militară, Crucea sf. Gheorghe, Apărătorii independenței, Trecerea Dunării... Și altele multe.

Când am auzit întâia oară acest răspuns, am crezut că am de a face cu un maniac. Răzând l-am întrebat:

— Și pentru ce ți-a dat patria aceste decorații? Nu cumva pentru bravura cu care speli scândurile sau pentru eleganța cu care mănuești mătura?

Atunci el îmi tăie pofta de glumă cu această scurtă recomandare, ce sună ca o muștrare:

— Eu sunt veteranul Gr. Ion care am luat steagul turcesc dela Grivița!

Am încremenit. Nu-mi venea să cred:

— Sergentul de vânători nemurit în toate tablourile noastre naționale? Eroul care la 77 a surprins chiar vitejia de mare căpitan a regelui Carol?

— El!

— Și — acum ești servitor aici?

— Da.

Și se depărta, într'o mână cu o găleată, într'alta cu mătura.

Un poet s'a întrebat odată: „Unde ni sunt eroii?”. Răspund poetului: În vreme ce leneșii își ridică pedestal de glorie din incapacitatea lor și munca altora, eroii naționali ajung măturați, servitori sau îngrijitori de latrine.

Iată unde am ajuns după 40 de ani de regim democratic! Pe vremea imperialistului Napoleon orice soldat purta în raniță bastonul de mareșal; azi, în zilele democratismului actual, orice erou poartă în raniță... o mătura și o cârpă de șters praful.

P. Locusteanu.

Din culisele diplomației. De câteva săptămâni după culisele diplomației decurge un războiu interesant. Intreagă diplomația germană este turburată iar în presa germană, chiar și în ziarele cele mai serioase din Berlin apar zilnic știri despre căderea cutărui ministru plenipotențiar. Ziarul nostru adusesse știrea, că poziția ministrului plenipotențiar al Germaniei la Viena, *Tschirsky*, se clatină.

Acum ziarul berlinez „Post” în numărul de Crăciun aduce știrea despre apropiata cădere nu numai a ministrului plenipotențiar din Viena, ci și a celorlalți doi miniștri plenipotențiar ai Germaniei, a baronului *Schön* din Paris și a contelui *Metternich* din Londra.

Această criză triplă este în legătură cu chestia marocană. Cancelarul imperial *Bethmann-Hollweg*, dar mai cu seamă secretarul ministerului de externe *Kiderlen-Wächter* sunt supărați pe miniștrii plenipotențiar, fiindcă aceștia cu prilejul tratativelor marocane n'au avut mai înainte în vedere interesele Germaniei. În zilele cele mai primejdioase ale tratativelor între ministerul de externe din Berlin și între singuraticile ambasade nu a existat contactul recerut.

Din cauza aceasta deci secretarul ministrului de externe voește acum să pedepsească pe acești trei miniștrii plenipotențiar prin influența lor și în ziarele peste cari dispun, ei se nizuiesc să intrige în

contra secretarului ministrului de interne, dar probabil acestuia nu i-se va întâmpla nimic, câtă vreme miniștrii plenipotențiar vor cădea în această luptă.

*

Criza ministerială în Rusia. Joi sosește la Petersburg țarul dimpreună cu familia venind din Livadia unde a petrecut vara asta. Țarinei i-a fost făcut foarte bine aerul din Livadia și pe viitor va sta aici partea cea mai mare a anului.

În cercurile politice se comentează viu venirea pe neașteptate a țarului la Petersburg. Se zice că îndată după sosirea lui în capitală țarul va confera timp mai îndelungat cu cercurile diplomatice competente.

În urma stăruințelor puse de unii politicieni de frunte, țarul probabil va fi silit să concedeze pe *Sassanow* din postul de ministru de externe al statului. Probabil că în schimb *Sassanow* va ocupa locul lui *Carykow*, fostul ministru al Rusiei la Constantinopol. În fruntea afacerilor externe va veni probabil *Kokowcew*. E temere însă că în urma acestor schimbări se va produce o criză serioasă în sânul guvernului rusesc.

*

Alianță aromâno-turcă? Ziarul atonian „Correspondance d'Athènes” căruia nu-i scapă nici o ocazie ca să se ocupe și să ponegrească pe aromâni scrie în ultimul său număr un articol intitulat: Alianța propagandei românești cu autoritățile turcești.

În acest articol autorul arată că propaganda românească este fățiș sprijinită de autoritățile turcești, cari terorizează populațiunea grecească dela graniță. Astfel ofițerul *Riza*, șeful postului de frontieră *Damași*, a silit pe greci de a trimite la școala românească 23 de elevi. Asemenea notabilul *Nașica* a fost amenințat cu moartea.

Dacă ar fi așa cum ne spune ziarul lui *Stefanopolis* atunci aromânii ar fi obținut mai multe favoruri decât celelalte naționalități. Adevărul este că aromânii trăiesc bine cu turcii, cari deși au înțeles că propaganda românească nu e ostilă lor cu toate acestea nu le-au acordat încă biserica autocefală, pe când grecilor care mereu se plâng, guvernul a fost silit din cauza împrejurărilor actuale să le menție privilegiile acordate Patriarhatului, privilegii, cari sunt contrare constituției, căci ea nu admite privilegiați ci drepturi și datorii egale pentru toți otomanii. Deci în loc ca aromânii să se agite că n'au aceleași drepturi ca grecii, bulgarii și sârbii care își au șefii lor religioși tot grecii se vaită că aromânii sunt sprijiniți de turci.

Ce va fi oare atunci, când și aromânii vor obține un mitropolit român?

Apoi ziarul se tânguiește că ofițerul turc *Riza* ar fi amenințat pe greci ca să trimită copii lor la școala românească, din *Damași*.

Lucru neexplicabil, căci până acum școlile românești n'au fost frecventate decât de fii aromânilor, iar grecii nici că au călcat în ele.

Poate autorul articolului prin greci înțelege pe *Vlahofonii* sau mai bine zis pe aromânii din *Damași*, care văzând că liniștea s'a stabilit au început iarăși să-și trimită copii lor la școala românească.

Că numărul elevilor înscriși în școala românească din *Damași*, în anul acesta este cu un plus de 23 de elevi asta-să nu-i mire pe greci, căci comuna *Damași*, deși situată la o jumătate de oră de actuala graniță grecească, încă înainte de anexarea *Tesaliei* la Grecia îmbrățișase românismul

și dacă școala a avut puțini elevi aceasta se datorește teroarei bandelor grecești. Azi însă când ele au dispărut aromânii și-au trimis din nou pe copii lor la școala românească.

Credem că faptul acesta nu le convine grecilor și au tot dreptul de a se plânge, însă totul este inzadar căci astăzi este foarte greu de a sugruma sentimentul național la un popor.

*

Disolvarea camerei persane. Regentul în înțelegere cu guvernul a disolvat camera. Camera a luat la cunoștință rescriptul în chestie după ce mai înainte a reușit să câștige aprobarea guvernului rusesc în chestia modificării punctului al doilea al notei rusești.

Scrisoare din București.

București, 26 decembrie 1911.

Un oaspe interplanetar și noaptea sfântului Andrei. — Sărbătorirea d-lui Haret. — Alegerea noului mitropolit.

La timp s'a vorbit de comunicarea d-lui Sp. Haret, făcută la Academie asupra unui fenomen ceresc, observat de d-sa în noaptea de 29 noembrie.

Atunci d-sa ceruse să i-se comunice diferite lămuriri de către alții, cari au observat fenomenul.

D. Haret a primit numeroase scrisori din cari rezultă, că în seara de 29 noembrie țara noastră a fost vizitată de un oaspe venit din regiunile interplanetare. Bolidul rătăcit prin părțile noastre a traversat toată partea sudică a României, pornind dela *Constanța* prin toată *Muntenia* și *Oltenia* în direcție dela Nord-est la S.-Vest.

E probabil, că a trecut și peste *Serbia* și că a căzut în marea Adriatică. Peste *România* a trecut la o mică distanță deasupra solului, căci a luminat puternic în noapte ca o lumină aproape solară.

Iuțeala lui a fost de 42 kl. pe secundă; dacă la aceasta adăogăm și iuțeala pământului de 30 klm. pe secundă, care mergea în direcție contrară, atunci adevărata viteză a bolidului se socotește la 72 klm. pe secundă.

Interesant este însă, că fenomenul a avut loc tocmai în 29 noembrie, zi de sf. Andrei, când populația dela țară crede că e noaptea morților, „Noaptea sfântului Andrei”, cântată de postul *Alexandri* în sugestia lui poezie cu acest titlu.

Se poate închipi groaza țăranilor, cari cred că în această noapte se deschide pământul spre a lăsa morții să iese din morminte, când au văzut această lumină fulgerătoare, învâluind în văpaia ei pământul...

*

Fiindcă a fost vorba de d. Haret notez aci sărbătorirea ce i-s'a făcut aseară cu ocazia retragerii sale dela universitate, unde a profestat timp de 30 de ani și totodată cu ocazia împlinirii a 60 de ani dela naștere. Au participat o mare parte dintre membrii corpului didactic. S'a pus cu această ocazie în evidență activitatea rodnică a distinsului savant și bărbat politic atât pe teren universitar cât și ca bărbat politic, care și-a câștigat însemnate merite în organizarea învățământului din România.

*

Se pare că scaunul de mitropolit-primat al *Ungro-Vlahiei*, văduvit în timpul crizei de astăvară va fi în curând ocupat.

Chiar săptămâna viitoare se zice, că va fi convocat Marele Colegiu pentru a proceda la alegerea mitropolitului primat.

Printre candidați cel cu mai multe șanse și care va fi sprijinit și de guvern este I. P. S. mitropolitul *Pimen* al *Moldovei* și *Sucevei*.

În locul I. P. S. Sale va fi sprijinit P. S. S. *Timuș* al *Argeșului*. P. S. S. arhierul *Teodosie Ploesteanu* va fi înaintat ca episcop de *Argeș*, de asemenea va fi înaintat și actualul locotenent al episcopiei de *Roman* ca episcop titular în locul P. S. S. *Safirin* fostul episcop de *Roman*.

Cu aceasta se va pune capăt crizei metropolitane care durează din vara trecută.

Coresp.

Bocu — rezolvă chestia!

De când S. Bocu a intrat și dânsul în rândul „scriitorilor noștri”, mai ales însă, de când d. O. Goga, cum afirmă Bocu, preferă „aluatul” d-sale în locul celui, din care e compus spre pildă d. A. Vaida „calomniatorul”, on. d. dr. I. Maniu, „mistificatorul”, ca să nici nu vorbim de d. V. Goldiș, care zace prăbușit de loviturile viteazului Sancho Panza, acest „îndrumător și primenitor și selector al valorilor morale și intelectualizator al vieții noastre publice” a ajuns și dânsul în situația fericită de a se busumfla, de a se răfui, de a împroșca cu murdăriile sale asupra bărbaților cinstiți. Cu un cuvânt Sever Bocu, din mila d-lui Octavian Goga, a ajuns și dânsul „valoare morală selecționată”.

Și cum omul, ca oricare vietate crește cu fiecă zi, bocul „Tribunei” își ia tot mai curajos nasul la purtare și iată-l acum cu articol de 6 coloane în fruntea „Tribunei”. Cum ar și rămânea mai pe jos, decât d. O. Goga, care asemenea are răul obicei să-și întindă aluatul subțire al gândirilor sale politice în articole chilometrice?

Nu se mulțumește însă Bocu să-l imiteze pe d. O. Goga. Acum îl întrece. Îi face pe toți și toate deodată apă. Incepe cu d. Aurel Vlad, care „a pus greșit teza”, trece apoi la „Gazeta Transilvaniei”, pe care în haina ei cea nouă o aprobă și o desaproabă, dă lecții comitetului național și arată mai limpede ca soarele, unde „intervine arta de a conduce un partid?” Și după ce nimeni în lumea aceasta n'a aflat, „cum a putut ajunge gruparea din jurul „Tribunei” în gravul conflict de azi cu comitetul național”, înțeleptul boc se îndură de ceata neștiutoare a muritorilor de rând și ne descoperă pricina: „*Prin încercarea de a se strivi această grupare, prin închiderea pe cât e cu putință a ușilor comitetului pentru reprezentanții ei*”. D. Oncu, cum spune neîntrecutul boc, era sârmanul tot bolnav și d. Goga „lipsea asemenea în străinătate”. Se arătase deci mai presus de orice îndoială necesitatea pentru „accesul” bocului în comitetul național.

„*Imprejurările trebuiau să mă scoată fatal pe mine, prin situația ce ocupam la „Tribuna”*”.

Și astfel, iubii cititori, iată că „*intriga a ținut mai întâi să împiedice accesul meu în comitetul național*”.

Ați înțeles, nefericiți cititori? Toată pricina și toată cauza cauzelor și toată harța și toată dihania asta de un de zile este pentru că Vaida, Vlad și Bontescu cu un un cuvânt „intriga”, în umbră cu dd. Goldiș, Suci și Pop „a ținut mai întâi” să împiedice *accesul bocului în comitetul național*.

Vine apoi povestea tragi-comică a încercărilor d-lui Goldiș de a-l rupe pe nefericitul boc din brațele d-lor Oncu și Ciorogariu, „amicii și tovarășii” dânsului, voin să-l ducă la Budapesta, „*ca să aranjăm lucrurile*”. Dar „*cinstea și convingerile politice*” ale bocului au fost mai tari de astădată, decât fabuloasa putere de a sugestiona a d-lui Goldiș și bocul a rămas credincios „principiilor sale”.

Se face acum comparația de o rară fineță și cu o uimitoare pătrundere psycho-

logică între dd. Vaida și Goga, cum mai bine i-se șade unui „intelectualizator” de treabă. În legătură cu aceasta citim olympica bazaconie a bocului: „*Eu știu, că oricine face parte dintr'un partid trebuie să se supune disciplinei; dar tot așa de adevărat e, că a te supune disciplinei, este a face un sacrificiu, sacrificiul propriei tale individualități, și că nimeni nu poate face acest sacrificiu, atunci când nu e vorba de principii*”. (Findcă aci e mijlocul și punctul culminant al articolului, rugăm pe stimații cititori, să citească această capd'operă a bocului cel puțin de trei ori după olaltă, ca la ectenii).

Și acum după Goga, „Tribuna”, „Autorul părerilor libere”, Arad, Budapesta, Russu-Șirianu, Braniște et. Comp., Vaida, Vlad, Nichin et. Comp., Brașov, dr. V. Moldovan, Chendi, Goldiș, Oncu, Ciorogar, Bontescu, Suci și Pop, (sârmanul, el tot la urmă rămâne), acum urmează simpaticul Belinbroke, alias d. Aurel C. Popovici.

Dar aci bocul cam obosit de atâta zăpăceală, se face bun și iertător. Mai mult. Ne surprinde afară din cale plăcut cu mărturisirea măgulitoare și foarte prețioasă, care sună: „*Eu iscălesc în mare parte vederile d-lui Aurel C. Popovici*”. Și fiind astfel bocul acum foarte cumințit și plin de îndurare pentru oropsitul nostru neam românesc, pătrunzându-se de bună sama și de mila creștinească față de cititorii săi îndelungrăbdători, își apropie articoloul de obștescul sfârșit și — *rezolvă chestia*.

„*Nu văd putința unei alte soluții, decât reintrarea d-lui Goga cu un număr corespunzător din amicii săi în comitetul național*”. Bine înțeles, toată lumea se gândește mai întâi la intimissimul prieten al d-lui O. Goga, la Sever Bocu, al cărui aluat poetul îl prețuște mai presus de toate. Întâi, fie accesul d-lui O. Goga în comitetul național, dar apoi imediat are să urmeze *accesul*...

— Pardon, zice modestul boc.

„*Trebuie să spun numai decât că între aceștia mă exclud pe mine. Este unica contribuție ce o pot aduce eu păcii și pe care o aduc bucuros*”.

Ei, brava, bocule! Vezi, așa-mi placi. Vedeti, oameni buni, bocul aduce jertfa de a nu pretinde accesul său în comitetul național... de dragul păcii. Și fiind-că asta era cauza cauzelor — finita la comedia!

O singură, modestă și justă condiție în schimbul jertfei ce-o aduce ilustrul bărbat: să între totuși în comitetul național vre-un coleg al său din redacție. Se gândește, nu încapă îndoială, la mult prețuitul literat Iosif Scheopul. Astfel în sânul comitetului „*s'ar aduce o notă nouă, notă culturalei noastre românești, notă ce mai ales în anii din urmă a căpătat o formulare nouă în concepția acestei generații*”. Ei, vezi, asta-i; cultura, care capătă o formulare nouă.

Și toate se pot, deoarece *în comitet sunt azi vre-o 40*”. (Bietul boc, care rezolvă chestia națională, nu știe nici aceea, câți membri are comitetul național.)

Din această fermecătoare expunere a situației ne alegem și cu o desvălire senzațională. Se constată, că „*adevărații proprietari*” ai „Tribunei” sunt *Oncu și Ciorogariu*, „amicii și tovarășii bocului”.

Ceeace Cucernicia Sa părintele Ciorogariu negase cu toată cerbicia bărbatului, „*care se respectă pe sine*”.

Și totul se termină într'un dulce acord de pace:

Amin, amin zic vouă, „*nimeni n'a avut nebineasca dorință de a înlocui elementele valoroase ale comitetului*”. (Căci doar' dd. Vaida „calomniatorul”, Maniu „mistificatorul”, Mihali „analfabetul”, Pop „minciunosul” și toți ceilalți „bipezi inconstienți” nu se vor obrăznicii a pretinde să fie și dânsii socotiți între „valorile morale — selecționate!”).

E frumos afară din cale, bocul s'a întrecut însuși. Chestia e — rezolvită. Avem încă un ultim cuvânt. Dat fiind, că Bocu vorbește în numele dlui O. Goga, care se dorește în comitetul național, îi cerem lui Bocu să prezinte procura dela „amicul” d-sale, d. Goga. Nu putem crede anume, că Bocu, fără învoirea dlui Goga ar fi îndrăznit să-și publice preliminarele sale de „pace”, care nici decum nu sunt în conglăsuire cu „demnitatea” poetului.

P. S. Cerem iertare d-lui Bocu.

Ulterior ni-se spune, că d-sa a iscălit numai, dar articolul l-a scris — Nițică Montani. Atunci se schimbă și chestia cu „collegul din redacție” în comitetul național. Pardon!

Schimbarea dela „Gaz. Transilvaniei”

Cel mai vechiu organ românesc, ziarul care a dat istoriei noastre politice și culturale pe un Bariț și doi Mureșeni, steagul care a fost purtat prin toate luptele noastre de aproape 75 de ani, ne aduce cu numărul său de duminecă un nou format, o bărbătească afirmare a disciplinei de partid ca și a libertății discuțiilor.

Despre modul cum trebuie să se înțeleagă aceasta „libertate a discuțiilor”, vom vorbi încurând fiindcă „Tribuna” prin peana strălucită a dlui Sever Bocu ține să se amestece și aici cu „libertățile” ei!

Deocamdată ne facem o plăcere să reproducem din articolul „In hoc signo”... rândurile ce urmează:

„...In special, pentru practicitatea luptelor noastre, declarăm, că suntem și vom fi aderenți neclintiti ai partidului național român, că ne vom desvolta activitatea publică în cadrele programului partidului nostru național, stabilit și aprobat de conferențele naționale, forul suprem politic al poporului românesc din această patrie. În consecință vom sprijini în atitudinea și activitatea sa comitetul central al partidului național, instituit de ultima conferință națională, ca for legal și în cât ne vor ajunge puterile, îl vom ajuta în conducerea luptelor pentru recăstigare drepturilor ce ne compet și îi vom da ajutor pentru a completa și consolida organizația partidului nostru.

Vom apăra partidul național și comitetul din fruntea lui de atacuri injuste și nedemne, vie acelea dela străini sau dela frați de-ai noștri rătăciți sau orbiți de patimi. Dar în același timp declarăm, că ne vom susține independența și ne vom folosi de critică justă, cinstită și binevoitoare, de câte ori va fi lipsă, descoperind eventualele greșeli sau întrelăsări și vom stăruii pentru îndreptarea sau delăturarea lor.

Vom detesta și vom combate tot ce este rău și stricăcios pentru poporul românesc și vom sprijini din răsuputeri ceea ce este folositor lui. Astfel vom încunjura între altele, ca și până acum, confesionalismul, arma semidoctilor, cu cerc de vedere îngust, și vom ocoli certele netrebnice și personalitățile, cari sunt nu numai respingătoare și detestabile, dar sunt deadreptul otrăvicioase pentru corpul sănătos al națiunii noastre.

Aceasta e în liniamente generale mărturisirea noastră de credință. Aceasta este merindea, cu care

vom continua calea, începută și croită de vrednicii noștri înaintași.

Și acum, în această frumoasă zi de sărbătoare: „Sus să avem inimile!“

Tu, iubit organ al națiunii române, iubită „Gazetă“, pleacă în continuarea căii tale cu energie și puteri înnoite.

Fă-ți calea largă pe plaiurile românești de pretutindena, intră și te sălășluiește în casele românești și pe unde îți vei face apariția, aprinde în tot locul făclia iubirii de neam și ține-o nestinsă pentru totdeauna. Propagă în toate părțile adevărul și virtuțile și dragostea de muncă rodnică și cinstită, luminează mințile, nobilizează inimile și întroncăză bunînțelegere și armonia în sânul fraților de acelaș sânge.

Tu, care în lunga ta cale ai azistat în anul epocal 1848 la sfărâmarea catușelor iobăgiei, cari încătușează spiritul acestui popor nobil și-l împedecă în progres și dezvoltare.

Stăruie și fă ca să se înstăpânească și pe plaiurile românești dreptatea sfântă și adevărata libertate și egalitate.

Aceasta este misiunea ta în lume, iar deviza nestrămutată să-ți fie, ca și până acum:

Inainte pe calea cinstei!

DISCURSUL

d-lui deputat Vasile Damian

rostit în ședința dela 16 decembrie st. n. a Camerei ungare*)

— Urmare —

Despăgubiri se dau conform dispozițiilor legii numai pentru cheltueli reale. Cheltueli de acestea însă se fac la orice școală, și la noi a trebuit să fie acoperite din didactru. E o simplă greșală de formă, care se reduce la următorul lucru: La școlile populare greco-catolice și greco-orientale didactrul a fost solvit sub titlul de taxă școlară, iar la alte școli confesionale sub titlul de didactru s'a încasat și darea școlară. Adevărul acestei constatări reiese clar din împrejurarea că în timp ce 420 de școli izraelite primesc ca rebonificare pentru didactru 579.588 coroane, din care se acoperă nu numai salariul fundamental de 1000 cor., ci și rebonificarea de 200 coroane, — 3312 șenli greco-orientale și greco-catolice nu primesc mai mult de 58.000 cor., adică abia a 10-a parte din suma ce o dă statul pentru școlile evreilor.

Ar fi drept și leal ca toate școlile să fie în asemenea măsură împărțite de rebonificare, de ajutor de stat; acesta s'ar putea stabili foarte ușor și adecă după numărul școlilor. Fiecareia să i-se dea aceeaș sumă ca ajutor de stat, fie că i-s'a dat ca acoperire a cheltuelilor reale, fie sub titlul de dare școlară.

Iar întrucât legea ar reclama o modificare sau o interpretare mai lămurită, doresc ca aceasta să se și facă. Doar numai deunăzi văzurăm că și colegul Cserny avea nedumeriri în privința acestei legi, cerând să fie abrogată și înlocuită. Rog dar pe d. ministru să binevoiască a judeca cu minuțiozitate problema legii școlare.

Intre ajutoarele de stat ce se dau sub titlul de investituri figurează și o nouă poziție și anume 350.000 de coroane pentru zidirea de școli comunale și confesionale. Rog pe d. ministru să împărțiască și școlile confesionale greco-orientale și greco-catolice în măsură corespunzătoare atât din suma de mai sus cât și din celelalte sume luate în buget spre acest scop. Il rog să nu lase ca, în urma preterării școlilor noastre confesionale, acestea să se transformeze, vrând-nevând, în școli comunale.

Mai multe milioane au fost luate în buget pentru diferite scopuri culturale și științifice, așa pentru școli de specialitate, muzee, biblioteci etc., dar numai spre a promova cultura maghiară, dar în acelaș timp pentru scopurile culturale ale celorlalte naționalități bugetul nu prevede nici o parafrântă.

Barta Ödön: Nici nu se poate! Se cuprind doar în lege!

Vasile Dămian: Pentru ajutorarea diferitelor confesiuni s'a prevăzut suma de 6,914.412 coroane, cu 896.000 cor. mai mult decât în anul prece-

dent. Din suma întreagă îi revin bisericilor augustine (protestante) și r formate, cari în total numără 3,698.992 de credincioși — 5,429,278 coroane; bisericii greco-catolice care numără 2 milioane de suflete — 430,000 coroane; bisericii greco-orientale cu 2,040.000 de credincioși — 320,000 coroane; celei unitare care nu cuprinde decât 68.000 de credincioși — 280,000 coroane! și în fine celei mozaice cu 861 mii de suflete — 300,000 cor.

Ajutoarele de până acum au fost sporite în modul următor: biserica greco-catolică primește cu 50.000 cor. mai mult, bisericile augustine și reformată cu 586,000 coroane, bisericile greco-orientale cu 100.000 cor., cea unitară cu 30.000 cor. și cea izraelită cu 130.000 coroane. Ajutoarele excepțional de mari ce le oferă statul bisericilor reformate și augustine din Ungaria precum și bisericilor augustine și unitare din părțile ardeleni, guvernul actual întocmai ca și cele anterioare le motivează atât în textul însuși al bugetului cât și în motivarea lui, provocându-se la §. 3. al articolului XX. de lege din 1848, în așa fel că această lege îndreptățește exclusiv numai bisericile din chestiune la un ajutor mai mare. Dar motivarea aceasta cade dela sine dacă cunoaștem conținutul acestui articol de lege, care e următorul (citește):

„Trebuințele bisericesti și școlare ale tuturor confesiunilor recepte se vor acoperi prin cheltuelile publice ale statului“. E clar ca lumina zilei așadar, că legea asta nu autorizează exclusiv bisericile ev-reformată și unitară de a reclama un ajutor mai mare dela stat. Ei bine, dar și articolul IX din 1868 prevede ajutor de stat pentru trebuințele bisericesti și școlare ale bisericii greco-orientale. În sensul acestui articol de lege s'a alcătuit și punctul al 8-lea din statutul bisericii greco-orientale, aprobat de Majestatea Sa. Acest punct dispune următoarele (citește): „Organele respective de sub jurisdicția mitropolitului se vor îngriji de cu vreme de acele mijloace spirituale și materiale, cari sunt necesare pentru ajungerea scopurilor bisericesti și școlare. Intrucât cheltuelile ce le reclamă aceste trebuințe nu vor putea fi acoperite din sumele încuse prin colecte în și afară de mitropolie, organele administrative ale mitropoliei se vor adresa în acest caz statului pentru ajutor“.

Prin urmare nu încapă nici o îndoială, că legi pozitive existente obligă guvernul să dea și bisericilor românești sprijinul cuvenit, și anume în egală proporție și conform trebuințelor lor. În fața acestor legi guvernul nu se mai poate îngradi, ci va trebui ca pe viitor să dea acelaș sprijin tuturor confesiunilor din țară. Bisericile greco-orientale și greco-catolice vor aprecia și sporul de ajutor ce se arată în bugetul de acum față de anii trecuți, în speranța că acest spor va înainta în viitor cu pași mai repezi și vom ajunge în fine la timpul mult dorit, când în ce privește proporția ajutorului nu se va mai face nici o deosebire între bisericile noastre și celelalte biserici din țară.

Pentru întregirea venitelor preoțești s'au luat în bugetul de față 4,160.000 de coroane, va să zică cu 70.000 cor. mai mult decât în anul precedent. Deoarece în motivare se amintește că pentru spelele matriculare din biserica augustină evanghelică s'au prevăzut 20,000 cor., rog pe d. ministru să binevoiască a se îngriji, în urma dreptului său de a dispune, ca drepturile comunităților bisericesti ale românilor, recunoscute încă la 1889 ca independente, să nu fie atinse întru nimic, nici chiar atunci când comunitatea respectivă nu numără mai mult decât 800 de suflete. Doar nu se pot și nici nu-i permis să se anuleze drepturi de atâta timp câștigate.

Totodată rog pe d. ministru să dea posibilitatea, ca acele comunități cari au fost păstorite de preoți cu cvificație inferioară și astăzi sunt vacante, să fie ocupate în viitor de preoți cu cvificație mai bună. Acolo unde comunitatea respectivă nu e în poziția de a acoperi diferența de 400 coroane, să se dea din erarul statului întreaga sumă de întregire a venitelui preoțesc de 800 coroane.

În legătură cu aceste ajutoare bisericesti și școlare aș mai avea două dorințe. Întâi ca școlile de diferit caracter, fără deosebire de confesiune și fără considerare la aceea dacă catechizarea se face în limba maghiară ori ba, să fie împărțite de ajutorul de 169.000 coroane, și să nu fie nici o piedecă împrejurarea, că instrucția religiunii se face în limba respectivei naționalități. A doua dorință a mea e ca cele 40.000 de coroane din rubrica 4

ce sunt prevăzute ca premii și ajutoare în capitolul despre școlile ce nu sunt școli de stat, după ce o astfel de rubrică nu găsim nici în capitolul ce se ocupă cu școlile de stat, — să fie șterse.

Învățătorii, dezvoltând ei aceeaș activitate fără privire la caracterul de stat, confesional sau comunal al școlilor populare la cari funcționează, e numai natural să fie dotați în asemenea măsură și să nu fie constrânși a-și cere întregirea salariilor sub diferite titluri și numiri, ca adaus personal, ca ajutor sau ca alte beneficii în natură. În genere având în vedere, că învățătorul împlinește o chemare ideală să nu fie împărțit de nici un fel de remunerațiune materială, pentru că pedagogi mari propun ca si-temul de remunerațiuni și premieri să fie exclusiv chiar și din școlile populare, ca nu cumva prin asta să li-se dea anză atât învățătorului cât și elevului și să se desvolte în inimile amândurora pofta de câștig. În felul acesta ar putea ușor ajunge la convingerea că numai de aceea merită să desvolte oarecare activitate, fiindcă pentru asta îl vor remunera.

Oricum am lua afacerea, e neîndoios că recompensa materială tulbură activitatea firească a învățătorului, și dat fiind că lui îi este încredințată creșterea generațiilor tinere, cele spuse mai sus au o importanță deosebit de mare. Chemarea învățătorilor e, să crească astfel de generații, cari să devie factori folositori șiși și binelui public deopotrivă.

Afară de aceea astfel de ajutoări și beneficii îl pot aduce în impas pe învățătorul însuș. Grija asta să i-o încredințăm societății, care e mai în măsură să afe modalitățile cum și când poate remunera pe învățătorii mai distinși. Aceste remunerații, ori și cum, pot avea numai o valoare morală. De exemplu prin gratulări și deputațiuni cu prilejul zilei onomastice, prin aranjarea unor serbări în onoarea lui după 5-10 ani de serviciu, prin zugrăvirea sau pictarea chipului învățătorilor emeritați și expunerea tabloului lor pe pereții saelor de învățământ și altele de felul acestora.

În modul acesta să se pretreze și ajutoarea și remunerarea specială a preoțimii și mai ales ajutoarea preoților greco-orientali din așa numita „donatiune împărătească“ de 50.000 coroane, sumă care, după ce a fost luată de sub jurisdicția bisericii, să se redea iarăși acesteia pentru a-i servi scopurile ei proprii.

Găsim în buget la rubrica a 19-a 35.000 de coroane sub titlul de ajutoare speciale. Punctul acesta a fost introdus în rubrica 19-a prima oară în anul 1911.

Și în privința aceasta, în concordanță cu cele spuse de mine, rog pe d. ministru ca și aceste sume să fie predate bisericilor, spre a-le folosi la construcții în comunitățile sărace.

Să înlăturăm chiar și umbra unei bănueli ce s'ar putea ivi în sinul societății că se ajutoează pe nedreptul corporațiuni sau persoane bisericesti, preoți sau învățători, prin recompense și beneficii nemeritate și să înlăturăm posibilitatea ca în urma unor proceduri necorecte împreunate cu distribuirea beneficiilor, învățătorii înșiși să fie aduși în situații jenante, ba de mulțori împiedecați în împlinirea chemării lor ideale.

(Va urma.)

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?“ de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comande dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

*) Vezi nrul 268 din 8 | 21 dec. 1911.

„Consecvența“ Tribunei și abcnatul dela Mărcuța

In sfârșit „Tribuna“ vrea să se prefacă a nu tăcea... — și răspunde la infamia „tineretelor“ ei de anul trecut, — reprodusă zece zile de-a rândul în prima coloană a ziarului nostru — în câteva rânduri... spirituale, la poșta redacției. „Tribuna“ la poșta redacției și la loc deschis reușește să fie cică... spirituală — și asta de când redactorii nerespctuoși ai ei au țărnut în aceste rubrici activitatea politică a „primenitorului“ lor director d. dr. Sever Bocu, umorist irezistibil al „grupărei“. De altfel din firea nebunatică și hazlie, dusă la exces, a d-lui Bocu s'au putut împărtăși chiar și cetitorii „Românului“. Ea a avut răsunset și în coloanele noastre.

Lată rândurile cu pricina.

Chereluș-Cluj-Mărcuța. De ce nu răspundem la somările din „Românul“ în chestia articolului nostru „Consecvența în materie politică?“ Articolul nostru a apărut la 5 (18) Septembrie 1910, somarea ni-se adresează la 3 (16) Decembrie 1911... Vom răspunde deci și noi la anu... când va răspunde și d. Dr. Teodor Mihali la somările ce i-le-am adresat. Dacă vom ținea și atunci de cuvânt să răspundem la... fleacuri.

In aceste rânduri d. Bocu, se silește să-l dumercască pe un cetitor regulat dela Mărcuța (o casă de nebuni mondială lângă București) — zicem cetitor regulat, fiindcă numai un oțelit, care urmărește zilnic articolele de directivă ale d-lui Bocu, poate să constate, că în adevăr nu s'a răspuns...

Dar atunci, directorul „Tribunei“ — cu talentu-i cunoscut de a ieși din orice încurcătură, ar putea replici: Bine, avem un cetitor lângă București, poate mai mulți. Dar „consecvența în materie politică“ n'a putut-o ceti amicul nostru, decât în „Românul“.

Și atunci numai decât am găsit secretul. Șoricu! D. Șoricu — ne-am zis — ca reprezentant al „Tribunei“ în București și jur a căutat să informeze complet pe acest nou tribunist, care, nu ne îndoim, e menit să adauge o nuanță cu totul neașteptată intransigenței... Cititorii noștri să nu se mire deci, dacă peste câteva zile vom fi nevoiți să înregistrăm un nou interviu al beduinului nostru cu nebunul dela Mărcuța.

In ceea ce privește „Consecvența“ noi nu cerem răspuns d-lui Bocu. Pe d-sa nu-l credem capabil de... atâta rafinerie. Cel ce a scris „Consecvența în materie politică“ e un maestru al escrocheriei morale. Cu acest nerușinat vrem să discutăm ticăloșia! Să ne lumineze! „Reaua noastră credință“, în interesul adevărului, să fie pusă în evidență! Ori e multă nepricepere la noi, ori e vânzare de neam la cel ce a scris articolul și la cei ce tac astăzi! Să se apere, deci, infamia și să se reproducă întregă acum în ajunul „primenirii“ abnamentelor!

Nu d-lui Bocu i-o cerem, ci d-lor Oct. Goga și Ilariei Chendi, îndrumătorii.

Fiindcă tace canală, care a săvârșit-o.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Litere — Arte — Științe

CÂNTEC

Printre străini departe,
El petrecea voios;
L-a fermecat un zâmbet,
Un zâmbet — mincinos...

Plină de griji acasă
Ea se ruga fierbinte:
— „Departa mi-e iubitul,
Grijește-l Doamne sfinte!“...

Roza Covrig.

Mitocanii

(Monolog comic pentru un tînăr)

de Horia Petra-Petrescu

Săptămâna trecută am dat prin Ploiești.
Am un văr, care mă primește cu toate bună-tățile de pe lume.

Am vorbit, ne-am descărcat inimile, am împărțit Europa întreagă, făcând politică — ca oricare român, ce se respectă.

Intr'o după amiază mă îmbrac în costumul nou-nouț, pe care mi l-am comandat după ce mi-am bătut capul ceasuri întregi cu jurnalele bărbătești de modă și — neștiind cum să-mi omor timpul, hoinăresc pe străzile Ploieștilor.

Dau de o piață. Taravură mare. Era iarmaroc. Prăvălii ambulante cu fel de fel de mărunțișuri. Jocuri cu cășori, carusele, dulapuri, de se vedeau fetele de prin satele învecinate și mitocanii. Miros de ardei și de cărnăței afumați. Mustării berechet... Ce să zic? Mi-era năcaz că nu e și pe aici aparatul de desinfectat de pe vaporul „Vasile Lupu“, împotriva holerei, ca să mă curețe mai curând de duhoarea, în care am ajuns.

Trecând pe lângă o mustărie — o namilă de cort, cu lavițe lungi și mese murdare — îmi vin la ureche câteva frânturi de conversație: (mor să fac studii psihologice la fața locului!)

— „Lasă-mă, nene, nu te pronunța...“

— „Ei așa? Da de ce nu? Bravos, știi că mi plăci? Ești caraghioz!“

— „Ba tu ești! O mangafa!“...

Am stat pe loc. Nu mai simțeam nici o rebeliune în sufletul meu, căci mi-am zis: „Stai, omul lui Dumnezeu! Stai! Iată — aici sunt mitocanii descriși de maestrul Caragiale. Intră în lăuntru! Ia-ți la ochi. Aici poți verifica cele citite în „Momentele“ și teatrul lui Caragiale. Ia-ți inima n dinții!“ Zis și făcut.

Intru în mustărie, plecându-mă să nu mă lovesc de bârna de sus și de stofa groasă, murdară, a cortului improvizat. Rotesc ochii împrejur și mă așez la o masă din apropierea oamenilor, pe cari i-am auzit vorbind. Iată rudeniile lui Chiriac și ale lui Dumitrache Titircă. Inimă-Rea, îmi zic.

Pe de asupra capului meu se clatină o serie nesfârșită de cărnăței, nu tocmai gustoși. În fundul baracei o sobiță cu un grătar plin de jar. Sfârșie câteva părechi de cărnăți pe grătar, iar birtășița îi întoarce cu mare delicatete, având fața roșie ca un rac.

Se apropie de mine un chelnăr.

— „Ce poștește domnul?“

— „Ce ai?“

El, repede, ca o sfârlează:

— „Muschiuleț la frigare, dolecei, cărnăței fără piele, cremirș cu hrean“...

— „Stai“, îl întrerup eu, „nu așa repede, că n'au dat tătării... Ei spune, e bun muschiulețul la frigare?“

— „Mai e vorbă?“ îmi răspunde cu o întrebare oratorică chelnărul meu, trăgând în direcții opuse șervetul, care era o adevărată carte bucate.

— „Ei, atunci un muschiuleț la frigare“.

— „Beutură?... O țuiculiță, mastică“

— „Dă-i o țuiculiță!“

— „Apoi?“

— „Apoi un vinișor“.

— „De care?“

— „De care ai dumneta mai bun. Mai înțeles?“

— „Înțeles“.

Chelnărul pleacă. Mă uit lung pe urma lui. „Să știi că asta-i Nae Girimea din D'ale Carnavalului“, îmi zic. Aceiaș „freză“ de frizer de mahală, aceleași gesturi și, poate, acelaș berbant, concurent al lui Casanova, în mahalale.

De lângă sobița din fund îl aud cum poruncește ce am comandat:

„...Un muschiuleț la frigare, o țuiculițădăă, un vinișoor... Vinéeeee...“ Parcă era al lui lumea! Un Napoleon al muștrării și mai multe nu!

Dar am uitat cu totul cauza venirii mele! Imi ascut urechea să aud ce vorbesc cei doi de lângă mine.

— „Lasă-mă, frate, nu mă mai săcăi!“

— „Ce să te săcăi? Adecă cum?“

— „Ești prea nu-știu cum... ești prea scrofulos!“

— „Haiti!“ rād eu pe'nfundate, să nu mă vadă „amicii“, „iată vorba lui Pristanda! Taci că-i bine!“

— „De ce sunt scrofulos?“ întrebă cel atins „la ambituțiu lui“.

Trag cu coada ochiului ca să-i văd mai bine. Nește mitocani de-a mai mare dragul! Stau răzimându-se cu coatele pe masă cu pālăriile trase pe frunte și pe urechi, cu nasurile groase, cu mustățile pleoștite în jos, de par nește cărnăței diformi, de departe. Ochii lor bulbucați se vede că n-au prea dormit mult. Lăibărelele lor de piele, cam murdare. Când vorbesc „amicii“, se anunță vorba lor de mult înainte de vreme, căci pieptul le răsuflă ca un foi țigănesc, petecit.

— „Stai, stai să-ți isplie“, zice cel care a aruncat celui alt ofența grozavă, că este „prea scrofulos“.

— „Ei, s-auzim...“ — zice cel alt, nedumerit, ridicând din sprâncene.

— „Par'egzemplu, de ce ești tu așa de neincrezător cu mine?“

— „De ce? Pentru că ești un — zamparagiu“...

— „Zamparagiu? Eu?“

— „Tu!“

Se uită amândoi în ochi, unul-altuia.

Și-au luat coatele de pe masă. Mănile și le-au dus, sfidătoare, prin buzunarele pantalonilor.

Chelnărul mi-a adus tocma! în momentul acela măncarea și țuiculița. Eu mă arăt foarte ocupat, cu tacămul — vai, ce mai tacăm al dracului! — cu tăiatul mușchinlețului, care a fost sgârci curat, (zău așa!) cu țuiculița, care trebuie să fi legat prietenie cu apa de prin puțurile din apropiere.

— „Ei, de ce sunt zamparagiu?“

— „Mai întreb?“

— „Întreb!“

— „Apoi să știi — mă — mă nătăfleață, că cu mine nu te joci tu. Auzi? nu te joci!“ și poartă degetele-i groase, unsuroase, pe dinaintea nasului celui ofențat.

— „Să vezi că se va încinge o bătaie pe aici!“ îmi zic eu, ca pe ghimpi, din vesel ce eram, că am să fac studii psihologice.

— „Ești un caraghioz!“ zice răgușit, dar rezolut, cel care împărțea epitețele din greu.

— „De ce caraghioz, mă? Vreau să știu!“

— „De ce? — Mă! Să nu te mai pună păcatele“, — răgăie una, — să nu te pună dracu — m-ai auzit? — să mai sari gardurile, că-ți rup picioarele!“

— „Ce garduri?“

— „Ce garduri? Și mai întreb? Haida-hai! Haida-hai! Ți-ai găsit popa, zău așa!“

— „Ce popă?“

— „Cum? Mă mai și întreb? Apoi, bine stimate — ai nas de porc sălbatic“.

La „porc sălbatic“ au sărit amândoi în sus.

— „Asta-i ipohondrie!“

— „Ipohondrie, ne-ipohondrie!“ Să nu mai vii pe la Veta mea, mă, măăă, mangafa, că te, că te — și răcnește una sdvănă.

— „Că mă —?“

Tiiii, ce mai ochi ai naibii au rotit amândoi! Mi-a căzut bucățica de mușchiuleț pe frigare, jos, la picioare. Furculița, după ea.

Larma i-a făcut să se oprească amândoi pentru un moment. S'au uitat la mine.

— „D tu ce cauți pe-aici?“

— „Eu? Cum: ce cauți?”
 — „Ce cauți aicea, mă?”
 Am înlemnit.
 — „Mă, ciufutule! ciufutule!” unu.
 — „Mă, caraghiozule! celalalt.
 S'au apropiat amândoi de mine. Mi-a stat bucurtura în gât. A naibii treabă! ce era să mă fac?
 — Cel mai bărbos îmi dă un ghiold. (Il simțesc și acum): „Ai venit să ne ascuți? Ai?”
 — „Da ce? Ești Cerloc Holmes ăla, mă?”
 Alt ghiold.
 Vai de mine, hainele mele ale nouă!
 — „Ce cauți pe aicea, mă?”
 Eu dau să o iau la sănătoasa.
 — „Stai, stimabile, stai! Hehehei! Nu merge așa, cu una cu două! Staaaai frumușel! Și zi așa, hai?... Hei, te știu eu pe mata. Umbli după nevestele oamenilor!
 — „Eu? Da ești nebun?” strig eu desperat.
 — „Nebun? Ba nu am mințile la loc! Sari gardurile, ai? Mă, păpușule! Mă scărța-scărța, mă! bagabondule!” și la fiecare: papugi, scărța-scărța, bagabond, îmi dădea câte un ghiold, de săream cât coala.
 Inzadar strigam: „Ajutor!”, Casanova, voiam să zic chelnărul, stetea laoparte și nu îndrăznea să se apropie.
 — „Mă”, se răsti cel cu barba mai mare, „mă, să nu te pună dracu' să mai vii la Veta mea...”
 — „Veta? care Veta?”, întreb eu, timid.
 — „Te faci că n'o cunoști? O știi tu. tartore! O știi tu! Știi, aia cu buze moi...”
 — „Cu buze moi?”
 — „Ei, nu mai lungim vorba; îți rup coastele, m'ai înțeles?”
 — „Înțeles!”
 — „Mai dai pela Veta?”
 — „Nu, Doamne ferește!” Zic eu, solemn, ridicând degetele dela pământ.
 — „Nu mai sari gardurile?”
 — „Nici poveste!”
 — „Mă!”, mă ncolțește încă odată iubitul meu exemplar, eu care voiam să fac „studii psihologice” de mitocan și 'mi cară un pumn în spate cât putea să dea de tare pumnul lui de mitocan ce se respectă, „mă, dacă mai pui piciorul la Veta, pe pragul ușii, o să-ți trag un tighel de o să-ți meargă fulgii!”
 — „Ferit-a sfântu!” zic eu cu frica'n oase.
 — „Hahaha! vezi așa 'mi placi! Așa 'mi placi! Ca un castravete murat! — Hai să te pup...” și mă pupă cu gura lui unsuroasă, pe frunte. Am stat smirna, căci mă strivea altmintrelea namila aia de om.
 — „Dă laba!”, îmi porunci el.
 — „Iată!” i-am zis eu, întinzându-i „laba”.
 — „Așaaa! Ei — acum, băiete, un chil de vin! — Așa, sezi coala frumos, lângă noi. Da, ce-ai acoala? Hărtii, hai? Dă-le dracului de hărtii! Nu mai strica orzul pe găste. Hai să bem o leacă! Ce dracu! Doară mai ai parale! Nu ești timichea? Ce dracu! Nu-i așa?...”
 — „Eirește! Firește!”, murmurai eu, fericit că am scăpat de o chelfăneală și mai mare.
 ...Dar când am ieșit din mustăria naibii, vă spun drept, cu mână pe inimă, că m'am jurat pe sufletul meu să nu mai verific în viața mea tipurile maestrului Caragiale...

Scuipătoarea presei...

Ceeace face „Tribuna” nu fac decât desperații cari nu mai au ce pierde. O nouă dovadă: ei reproduc cu extas un articolăș, răutăcios față de mine, apărut în „Voința Națională” din București, prin care un redactor crezuse de cuviință să se amestice din nou în luptele noastre, și să exploateze, în interes de partid, câteva cuvinte ale mele. „Tribuna” reproduce acea tartină stupidă dar nu reproduce și răspunsul meu apărut a doua zi în „Epoca”. Așa nu procedează redactori conștienți de seriozitatea morală a profesiei lor, ci numai un om de nimic vrednic de oprobriul publicului. E deci la postul lui, acolo, la Ziarul-Scuipătoare...

Pentru orientarea publicului, iată „Răspunsul” meu de care vorbii:

„Voința Națională” găsește de cuviință ca sub titlul mincinos: „D. P. P. Carp criticat de d. Aurel C. Popovici”, să comită o faptă nevrednică de un ziar care se ia măcar el însuși de serios.

Amestecându-se în lupta „Tribunei” dela Arad în contra partidului național de peste munți. „Voința” falsifică înțelesul și scopul unui articol al meu, publicat alaltăeri în „Românul” din Arad contra „Tribunei”. — și scoate din el încheerea ridicolă că eu aș fi desaproband reforma administrativă a d-lui Carp. E o culme.

„Tribuna” dela Arad duce de mult, precum se știe și aici, o campanie înverșunată în contra partidului național de peste munți. Alături de cele mai șoviniste și mai violente ziare maghiare, „Tribuna” atacă zilnic pe deputații români din Camera Ungariei, pe membrii comitetului național, pe aproape toți fruntașii de acolo și și bate joc de întreg partidul național. Mai dăunăzi, ea publică un articol și prost și nerușinat, în care își bătea joc de un foarte judicios discurs din Camera Ungariei rostit, acum trei săptămâni, de d. dr. Teodor Mihali, președintele clubului parlamentar român de acolo. Il învinovățește pe d. Mihali, între altele, pentru că zisese: că decât o administrație descentralizată și ticăloasă — vorbea de aceea a comitatelor din Ungaria — ar fi mai bun, fie chiar și centralismul.

Deoarece „Tribuna” amestecase și numele Briand și al dlui Carp în articolul ei, eu arătam că organul clandestin al trădătorului Mangra nici idee nu are de doctrinile de descentralizare. Acum văd că și „Voința” se pricepe la ele exact ca băieții dela „Tribuna”.

Dar articolul „Tribunei” era ridicol și prin faptul că se refera la ideea dlui Carp fără s'o cunoască înțelegă. Dar nu eu am să discut cu „Voința” asemenea chestiuni cu cari mă ocup de 25 de ani. Dacă „Voința” ține numai decât să cunoască a mea părere, personală, iată-o: am crezut totdeauna și cred că tocmăi concepția d-lui Carp e singurul mijloc de a reforma administrația României pe baze cu adevărat largi și serioase.

Iar dacă „Voința” își inchipuie că smulgând o propoziție trunchiată din articolul meu din „Românul”, poate să-și intelectualizeze stocul de „argumente” contra reformei dlui Carp, — e treaba ei. Nu este însă și treaba unui ziar de idei..., a unui ziar ce ține ca alții să-l ia în serios.

Aurel C. Popovici.

Războiul italo-turc

Soarta unui ziarist.

Londra. — La Neapole a sosit cu un vapor paraguez din Tripolis ziaristul dr. Artaner, pe care autoritățile din Tripolis l'au expulzat pentru că a trimis ziarului său știri false. Artaner a fugit din Tripolis și douăzeci de zile a petrecut între arabi. În sfârșit el a fost găsit și l'au imbarcat pe vaporul paraguez.

Nouă trupe sanitare.

Cairo. — Mama kedicului a angajat pe cheltuelile proprii nouă trupe sanitare, cari peste câteva zile vor pleca pe câmpul de războiu în tabăra turcească.

Apropiata cădere a guvernului Turcesc.

Constantinopol. — În cursul săptămânei viitoare e probabil că guvernul va cădea de oarece majoritatea are intențiunea de a da guvernului și marelui-vizir un vot de blam.

Constantinopol, 9 decembrie. Guvernul a hotărât să ție închise, până la alte dispoziții galeriile Camerei și să nu îngăduie accesul acestora de cât ziaristilor.

Constantinopol. — Deputații partidului liberal al compromisului, s'au prezentat sultanului în fața căruia au atacat cu violență politica balcanică a marelui vizir.

Ei au declarat că sprijinitorul cel mai serios al unei politici de pace eficace în Balcani, e Austro-Ungaria, căci Austria-Ungaria a fost totdeauna o amică a Turciei și va rămânea atare și pe viitor.

La aceste cuvinte Sultanul a dat din cap afirmativ; el concedia apoi pe deputații cu afabili-

tate, dându-le sfatul să caute a se împăca cu partidul comitetului june-turc.

Aceasta a și avut loc în principiu, pe baza ideii unui cabinet de coaliție, dorit de mult de opozițiune.

Partidul comitetului june-turc stăruie ea marele-vizir să fie ales din rândurile lor și că șeful opoziționist Lufti Fikri să fie numit ministru de justiție numai cu aprobarea partidului comitetului june-turc.

Un ultimatum al colonelului Reched.

Constantinopol. — Colonelul Reched, comandantul suprem al trupelor turcești a trimis generalului Caneva, comandantului suprem al armatei italiene, următorul ultimatum: „In cazul, când execuțiile din Tripolis nu vor înceta imediat, fără întârziere voi executa pe cei 800 prizonieri italieni cari se află sub puterea-mea”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 26 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, vânturi, neînsemnată urcare în temperatură, pe alocurea ploi.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, vânturi, frig, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiază a fost de 4.8 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

Fiind sârbătoare catolică bursa a fost închisă.

Pentru numărul de Crăciun al „Românului”. Persoanele dela cari așteptăm material pentru numărul de Crăciun al ziarului nostru, sunt rugate să binevoiască a grăbi cu trimiterea lui.

Noul nostru roman. La 1 ianuarie 1912 vom începe să publicăm în foia ziarului nostru vestitul roman al marelui scriitor rus Nicolae Gogol, „Suflete moarte”. Această măreață operă a literaturii universale ne dă o iconă vie din viața nobilimei ruse. Numele autorului lui Tarass Bulba e credem o garanță suficientă pentru ca orice cetitor al „Românului” să se simtă îndemnat a urmări zilnic foia noastră.

Traducerea se va face — pentru prima dată în românește, și într-o frumoasă românească — de unul din tinerii noștri scriitori.

Aniversarea nașterii reginei Carmen Sylva. Ni-se anunță, că vineri 16 decembrie se va oficia la mitropolia din București un Te-Deum cu ocazia aniversării nașterii M. S. reginei Elisabeta. Vor asista autoritățile civile și militare.

Pentru revista „Săptămâna politică și culturală”. În nr. din 10 decembrie al numitei reviste s'a strecurat — credem — fără știrea redacțiunii o notiță nesocotită la adresa ziarului nostru.

Atragem atenția direcțiunii numitei reviste, pe care de altfel o apreciem, ca să-și supravegheze mai bine coloanele.

„Românul” și directorul său nu au a învăța dela băceții anonimi din București ce atitudine trebuie să păstreze în chestiile politice ale fraților din țară, față de cari întotdeauna și nu mai puțin în corespondența din 27 noembrie a păstrat, nota cea mai obiectivă.

Cât pentru tinerul care a strecurat notița și pe care-l cunoaștem destul de bine, îi facem serviciul caritabil de a-l înștiința, să nu alerge la asemenea mici împunsături, pentru a-și arăta resentimentele pe cari le găcim, căci nu noi pom fi aceia cari vom regreta o dis-

cuție mai aproape de adevărata pricină a eșirei sale anonime.

Lupta contra catolicismului în Rusia. Un corespondent în legătură de aproape cu Vaticanul anunță ziarului „Berliner Tageblatt”, că papa e foarte amărît de desfășurarea luptei împotriva catolicismului în Rusia.

Toate plângerile adresate de dânsul guvernului din Petersburg n'au folosit la nimic și în momentul acesta chiar se comunică la Roma, că guvernul rusesc a dat judecății pe arhiepiscopii catolici din Varșovia și Mohilov pentru că întrețin relații cu Vaticanul și primesc ordine din partea acestuia, urmăresc pe modernişti și au introdus din nou limba poloneză în bisericile diecezelor conduse de ei.

Acuzația se sprijină pe documente cari au fost găsite cu prilejul unor percheiziții făcute la cei doi înalți demnitari bisericești.

Declarațiile ministrului de finanțe Lukács. Discuția bugetului nu s'a putut termina înainte de sărbători, după cum ar fi dorit guvernul. Bugetul finanțelor venind la ordinea zilei după sărbători ministrul Lukács a fost interviewat în materie de rezort la care a declarat următoarele:

Cu vre-o concepție nouă pe terenul politicii financiare deocamdată nu mă ocup. Sunt însă două chestiuni financiare cari reclamă o grabnică rezolvare.

Una din ele e reforma dării directe. Să știe că până acum numai legea dării de pământ și de fum a intrat în vigoare rămânând celelalte reforme de dare directă pentru ianuarie 1913.

A doua chestiune urgentă e legea pensiilor. Am speranță că proiectul legii pensiilor pentru care s'a lucrat și se lucrează foarte activ și acum, cât mai curând va fi depus în cameră.

În afară de acestea încă trei proiecte de reforme financiare așteaptă în cameră dezbaterile lor.

Nenorocire în seara de ajunul Crăciunului. Șeful-revizor al primăriei din Arad, Adalbert Figus, s'a dus duminică dimineața la vânat să-și câștige vr'un iepure de Crăciun. Seara venind acasă, a lăsat pușca plină între copii și s'a dus cu nevasta să facă „pomul de Crăciun”. Copilul — de 12 ani — a luat pușca și punându-o la ochi, a zis sorei sale (de 14 ani): „Ferește, că te iau la ochi.” Abia a zis, pușca s'a și slobozit, omorînd la moment pe nevinovata soră.

D. D. G. Kiriac și d-na C. Nitzulescu, profesori cu titlul provizoriu la conservatorul de muzică și artă dramatică din Buteurești, primul la catedra de teorie și solfegiu, iar a doua la catedra de violină, au fost numiți cu titlul definitiv la catedrele ce ocupă.

Grave neregularități la o închisoare austriacă. Împotriva directorului închisoarei din Capo d'Istria, Benedikt, s'a deschis o anchetă disciplinară, fiind acuzat de mari neregularități.

S'a stabilit că arestanții, în înțelegere cu gardienii închisoarei, introduceau pe ascuns în închisoare unelte de spargere și că gardienii închisoarei spârgeau cu ajutorul acestor unelte casse de bani. Arestanții au înființat în celulele lor o instalație de falsificare de monezi, cu știrea gardienilor.

Ancheta a mai stabilit, afară de acestea, și alte neregularități.

Agitația bandelor din Macedonia. Autoritățile guvernamentale din Salonic au primit din partea ministrului plenipotențiar turc la Sofia știrea confidențială, că noi bande bulgare au trecut granița pentru a făptui noi atentate cu dinamită în Macedonia. Valiul a înștiințat autoritățile respective despre aceasta, invitându-le să ia severe măsuri de supraveghiere.

Mahomedanii din vilaetul Kossovo, cari până acum erau înarmați în secret, vor fi acum prevăzuți în mod public cu arme și munițiuni. Mahomedanii din împrejurimile orașului Salonic sunt înarmați cu puști.

Ziarul „Times” anunță din Salonic, că comitații bulgari au declarat războiul comitetului juneture. Mai mulți membri influenți ai comitetului au primit scrisori, prin cari sunt amenințați cu moartea. Doi șefi juneturei din Caracova au și căzut victime ale atentatorilor.

600.000 pentru Gherla. Foaița oficială a ministrului de culte „Vallalkozó Lapja” anunță, că s'a preliminarat suma de 600 mii de cor. pentru zidirea unui semi-

nar, a unei pedagogii și a unei reședințe episcopoești gr. cat. române în Gherla. Lucrările se vor începe în primăvara anului viitor.

Vindecarea cancerului prin radium. În „Kings College Hospital” din Paris a fost vindecat un caz învechit de cancer prin întrebuintarea radiului.

O operație făcută anterior n'a folosit la nimic și nici tratamentul cu razele Roetgen. În cele din urmă bolnavul fu expus razelor a 250 miligrame bromid de radium pur. După câteva zile experiența aceasta fu repetată și se constată o simțitoare ameliorare, durerile încetară, țesutul canceros se strânse și după cinci săptămâni dispăru cu desăvârșire.

Sângele țiparului e veninos. Țiparul, numit și vârlan, e un pește în formă de șarpe. Carnea lui e bună de mâncare. S'a dovedit însă, că sângele lui are an fel de otrăv. Un doctor din Berlin povestește câteva cazuri de otrăvire. Într-o prăvălie de pești, la trei oameni, cari tăiau țipari, le-a împrorat sângele dela acest pește în ochi. Îndată li s'au aprins ochii, cari au început să-i doară și să lăcrămeze. Un al patrulea om, la care i-a ajuns sânge de țipariu în ochiu, s'a pomenit cu o aprindere grea de ochiu. S'a vindecat el mai pe urmă, dar ochiul tot i-a rămas slăbit. De aceea să avem grijă, când tăiem un țipariu. Se înțelege, că fert ori fript nu mai e primejdios.

Reuniunea română de cântări din Timișoara-Elisabetin aranjază în favorul școlii gr. or. române de aci duminică, la 25 decembrie (7 ian. 1912 st. n.) în localitățile restaurantului „Erzsébet” Novotny, sub conducerea învățătorului local Gheorghe Ioanovici, un concert cu declamațiuni și urmat de dans. Venitul curat este destinat pentru prevederea școlii cu revizite școlare și pentru îmbrăcarea copiilor săraci.

Programul: C. Savu: Motto. I. Kiriac: „Morariul”, cor mixt. D. Vlad: „Al mai tarie om din lumie”, poezie în grai bănățenesc, decl. de d. Alex. Bălașiu. V. Alexandri: „Herșcu Boccegiul”, cânt. com., predat de d. Ioan Boceanu. D. St. Rașianu: „Lângă tine-ași vrea să fiu”, cântată de d-șoara Cristina Mioc, cu acompaniamentul d-lui K. R. Kárrász. V. Alexandri: „Surugiul”, cântecel comic, predat de d. Liviu Hălmăgian. I. Vidu: „Preste deal...”, cor mixt cu solo de bariton-tenor, cântat de d. A. Saviciu. Schubert: „Trockene Blumen”, cântată de d-șoara Cristina Mioc, cu acompaniamentul d-lui K. R. Kárrász. V. Alexandri: „Barbu Lăutarul”, cântecel comic, predat de d. P. Bojin, st. în drept. I. Costescu: „Puișorul”, cor mixt.

D-na Rosemonde Rostand și fiul ei Maurice, se declară cam neliniștiți de sgomotul ce se face în jurul poemului lor feeric „Un bon petit diable”.

Această piesă, care nu e confecționată după nici una din regulile scenei, e destinată copiilor. Dar numai lor. Ori, domni și doamnele, cari vor veni la teatru cu cine știe ce iluzii, vor fi decepționați. Iată unul din neajunsurile reclamei.

Dacă însă „piesa” va avea succes, d-na Rostand promite, că împreună cu fiul ei, va crea teatrul pentru copii.

Serata studenților români din București. Societatea generală a tuturor studenților români „centrul București” după frumosul festival dela Ateneu atât de bine reușit, va da o serată artistică dansantă în saloanele Liedertafel, duminică 18 decembrie v. orele 9 seara.

Cu acest prilej se va forma un prim fond pentru Căminul studențesc, pentru a cărui înfăptuire actualul comitet crede, că trebuie să lucreze cu toată energia.

O asentare curioasă. Într'un orașel din Franța s'a întâmplat de curând un lucru curios. Anume, când s'a strigat numele recrutului Leon Barde, a pășit înaintea comisiei maestrul croitor Barde, om în vârstă de 50 de ani, care ținea de mână o ființă omenească foarte curioasă. Bătrânul Barde a început a spune, că acum 21 de ani, când el și-a înștiințat la matriculă sub numele de Leon, pe nou născutul băiat, acesta părea că o să se facă un fecior foarte voinic.

Dumnezeu a voit însă altcum. Băiatul s'a desvoltat cu totul contrar.

— „Dacă voiesc domnii — și-a încheiat maestrul Barde vorbirea — eu vă las însă pe fiul

meu cu plăcere la dispoziție, spre a înfrumșa armata franceză cu el, cu atât mai mult, că Leon al meu încă ar vrea bucuros ca să fie soldat”.

Se înțelege, că comisiunea privea cu mirare atât la tatăl copilului, cât și la băiat, care numai că ar avea 21 de ani nu arată. Iar cererea bătrânului Barde, de sine înțeles, că a fost respinsă, astfel că el a putut pleca acasă în liniște, cu băiatul tot de mână.

O întrebare părintelui Ciorogariu. Rugăm pe Cuvioșia Sa părintele Ciorogariu să ne răspundă dacă este adevărat că a obligat pe toți elevii teologi dela seminariul de sub direcțiunea P. Cuvioșiei Sale să cumpere broșura „Spre prăpastie” în care se cuprind atâtea prăpastii ale Prea C. Sale... Așteptăm un răspuns căci nu voim să credem că Cuv. Sa înțelege să facă în acest fel educația elevilor teologi a căror îndrumare i-s'a dat în pază.

Descoperirea unui nou tablou de Rembrandt. Din München vine știrea, că la Tonn am Rhein a fost descoperit un nou tablou necunoscut al lui Rembrandt. E vorba de un portret reprezentând pe un om bătrân cu beretă și barbă lungă. În colțul din dreapta al portretului se află semnătura lui Rembrandt și anul 1643. Expertii cari au examinat portretul îl consideră ca un tablou veritabil al lui Rembrandt.

Promovare. Primim știrea, că d. Zaharie Muntean a trecut cu succes examenul de avocat înaintea comisiei din Târgul-Murășului. Sincere felicitări.

Mulțumită publică. Pe această cale aducem sincere mulțumite următorilor domni, cari la serata societ. noastre din 10. XII. st. n. au binevoit să suprasolvească, sprijinind prin aceasta unica instituțiune culturală română din capitală, menită de a aduna întreaga studenție română de aici pentru o muncă literară-socială românească: Gheorghe Pop de Băsești 100 c., dr. A. Cozma, medic 40 c., dr. Aurel Cosma, adv. 30 c., Ioan Mezei jude la Curie 20 c., dr. T. Mihali, deputat 20 cor., Vasile Goldiș, director de ziar 10 c., dr. Ștefan C. Pop, deputat 10 c., dr. N. Șerban, deputat 10 c., dr. Romul Velici, adv. 10 c., dna G. Plopu, soție de jude 10 c., dr. Iuliu Mezei, 10 c., dr. V. Branice, redactor 5 c., N. N. 3 c., dr. V. Hotăran, cand. de adv. 5 c., I. Nemet, cand. de adv. 1 c., Ioan Tat 4 c., N. Pătășian 2 c., N. Brădovca 2 c. În numele societ. acad. „Petru Maior”:

Budapesta, 23 decembrie 1911 st. n. — Nicolae Căliman, v. președ. George Ștefăniță, secretar.

Pentru cultivătorii de pomi. Cu ferbinte dorință de a fi cât mai folositori obștei noastre și de a lucra cât se poate de mult la îndrăgirea populațiunii noastre cu cultura folositoare a pomilor, am luat hotărîrea să cumpărăm și apoi în primăvară să punem cu preț redus în vânzare un număr mai mare de altoi, meri și peri.

Pentru a ne putea orienta la procurare, apelăm la preoțimea, învățătorimea și la ceilalți cărturari ai noștri, ca aducând la cunoștința economilor din partea locului această hotărîre a noastră, să conscrie cu numele pe toți aceia, cari doresc să se provadă cu altoi, cu soiul altoilor și cu numărul bucăților. Consemnarea să binevoiască a o trimite la adresa noastră, cel mai târziu până la 15 ianuarie n. 1912.

Sibiu, 13 decembrie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucaș, prezident. Vic. Tordășianu, secretar.

Vizita parlamentarilor englezi la Petersburg. Contravizita parlamentarilor englezi la Petersburg va avea loc la 25 ianuarie și nu va avea un caracter de partid, toate partidele fiind reprezentate. Deputațiunea se va compune din reprezentanți ai amânduror corpurilor legiuitoare engleze. Vizita e proiectată pentru o durată de 6 zile. Se pregătesc mari festivități.

Tovărășie industrială română în Lugoj. La 17 decembrie st. n. s'a ținut o conferință în Lugoj sub președința d-lui protopop dr. George Popovici în scopul înființării unei tovărășii pentru procurarea materialului de lipsă meseriașilor români din Lugoj și din jur. Spre scopul acesta s'a ales o comisiune, care are să compună un apel către publicul român, îndemnându-l să signeze cel

puțin o cvotă pentru tovărășia, a cărei întemeiere este de trebuință neîncunjurabilă în Lugoj, și care totodată are să compună statutele acestei tovărășii, și să facă toate pregătirile pentru adunarea constituantă. Membrii acestei comisii sunt d-nii: dr. George Popovici, protopopul Lugojului, dr. V. Branisce, dr. St. Petrovici, dr. Izidor Pop, Titu Hațeg, dr. A. Imbroane, I. Popescu, I. Vidu, I. Groșorean, D. Rațiu, director la filiala „Albinei”, Constantin Liuba, P. Opreșon, Pavel Stan, Ion Frenț, Dumitru Olărescu, Aurel Iorga, Pavel Pau, Vasiliu Iancu, Pavel Udu, Traian Dragomir, V. Iacob, Iosif Barbu și Traian Rusalin.

Premiul general Manu. Comitetul societății geografice române, acceptând un premiu de 2000 lei, pe care fostul său vice-președinte, regretatul general Manu, l-a donat spre a se premia un studiu științific de interes etnografic românesc, publicase un concurs pentru oferirea acestui premiu unui studiu care ar trata despre Bulgaria sau Serbia din punctul de vedere etnografic românesc.

Pentru că până la termenul de predare nu s'a prezintat nici o lucrare, Societatea geografică publică din nou concursul pentru data de 1 noiembrie 1912.

Condițiunile în cari trebuie să fie alcătuită lucrarea se găsesc arătate în „Buletinul societății Geografice”.

Capitalurile germane în Austria. Din Viena se anunță, că „Länderbank” și „Ungarische Diskonto und Wechselbank” au intrat în relațiuni cu „Deutsche Effekten und Wechselbank” din Frankfurt. Prin aceasta se tinde la o interesare mai vie a capitalului german în întreprinderile austriace și ungare, și la introducerea rentelor austriace și ungare la bursele germane. Capitalul de acțiuni al băncii din Frankfurt e de 30 milioane mărci. Banca aceasta e una din cele mai mari din Germania.

Din arhidieceza Blajului. Duminecă în 17 decembrie 1911 Exc. Sa mitropolitul dr. Victor Mihályi a ordonat de ipodiamoni și diaconi, iar marți în 19 dec. sărbătoarea sf. Nicolae a ordonat de preoți pe clericii abs. Vicențiu Pandrea din Mărgineni dispus administrator parohial în Aruncata (tr. Cojocnei), Vasile Mărginean din Ungurei dispus administrator interimar pentru anul de doliu în Biia, Victor Florea din Iași dispus admin. parohial în Homorod (vicariatul Făgărașului), Vasile Moldovan din Cergăul mic dispus administrator parohial în Cergăul mic (tr. Blajului), Vasile Rus din Dezmir dispus admin. paroh. în Ghirișul român (tr. Cojocnei), Ioan Todoran din Biia dispus adm. par. în Frăua (tr. Mediașului), Ioan Roman din Oroiu de câmpie, dispus admin. paroh. în Nyárádkarácsonfalva, Ioan Fetu din Herșeni, dispus adm. paroh. în Herșeni (vic. Făgărașului și Victor Andreiu din Sâmbihalul deșert dispus adm. paroh. în Chichișa (distr. Dârgei).

Decorați. Din București primim știrea, că sultanul a conferit domnilor Teodor Drăgu, sub-directorul general al căilor ferate ordinul „Osmania” în gradul de mare ofițer; Ioan Voinescu, sub-inspector al căilor ferate, ordinul „Medjidia” clasa III-a și d-lui Spiru Ionescu medalia „İftikar” în argint.

Prelegerea d-lui profesor universitar Tzigara Samurcaș în Lugoj. „Drapelul” scrie: Profesorul, despre care am anunțat, c'a primit — la invitarea societății damelor române din Lugoj — să țină o prelegere publică în teatrul orașenesc, este d. Tzigara Samurcaș, profesor la universitatea din București și directorul muzeului (de Etnografie și artă pop.) de acolo. Distinsul oaspe vavorbi asupra temei: „Din domeniul artei românești”. Prelegerea, care va fi însoțită de proiecțiuni cu schiopicul, se va referi mai ales la arta arhitectonică, așadar al minunatele biserici românești. Fiind la noi românii de azi, d. Tzigara Samurcaș cea dintâi autoritate în chestii de artă românească, vom fi fericiți să-l ascultăm.

Atentat contra unui director de sanator. Din Viena se anunță, că asupra lociitorului de director al sanatorului Lörd, dr. Hötzel, s'a făcut un atentat în plină stradă, pe când voia să plece din sanator însoțit de medicii institutului. S'au tras asupra drului Hötzel mai multe focuri de revolver cari l'au rănit grav la braț.

Drul Hötzel a fost readus la sanator, unde s'a procedat imediat la o operațiune pentru a i-se extrage glonte.

Atentatorul, un anume Sigmund Reissenbach, fost contabil și director al unei agenții de voiajuri, a declarat la interogator, că el era mereu persecutat de către directorul sanatorului, Finner și cumnatul acestuia.

Se pare că atentatorul suferă de mania persecuției.

Pentru femelle divorțate. Se știe că, femeile divorțate nu posedau până acum nici un semn „distinctiv”, din care pricină, se întâmplau prin saloane multe scene, mai mult sau mai puțin nostime, mai mult sau mai puțin penibile.

Bărbații, ce comiteau asemenea „gafe” spuneau: — Sunt atâtea divorțuri și atâtea menajuri care se desfac așa de ușor!

Pe de altă parte de unde puteam să știu că d-na X s'a divorțat?...

Acum, din cauza americanelor, asemenea scene vor fi evitate și gafe prin saloane nu se vor mai putea produce.

Americanele divorțate au introdus inelul — divorț. Acest inel e tot inelul-marital însă micșorat și adaptat pe degetul cel mic dela mâna dreaptă.

Astfel, de azi înainte vom auzi următorul cârmei de conversație:

— De unde ști că dna Y s'a divorțat.

— I-am văzut degetul cel mic!

O școală românească la Belgrad. Citim în ziarul aromănesc *Dreptatea* din Salonic, că un

grup de macedo români stabiliți de mult timp în capitala Serbiei s'au consfățuit asupra înființării unei școli românești în acea localitate.

În frunte acestei frumoase mișcări naționale se află familia Pangela și avocatul Milan Lazarovici (Funda) originari din Vlaho-Clisura (Macedonia), cari au și promis cedarea unui frumos teren situat în mijlocul Belgradului pentru construirea școlii românești.

O comisiune de aromâni a fost însărcinată să se adreseze autorităților sârbești pentru ca să li-se acorde permisiunea de a înființa o școală românească în Belgrad.

O instituțiune folositoare. Despre starea reuniunii arhidiecezane de asigurare contra focului „Unirea” scrie următoarele: Înainte cu 13 ani și jumătate Preav. Consistor arhidiecezan a înființat o reuniune arhidiecezană de asigurare contra focului, demănuând tuturor comunelor bisericesti și școlare și tuturor fondurilor și instituțiunilor arhidiecezane, să se înscrie de membri la această reuniune. Rezultatele, ce s'au ajuns după trecerea acestui timp relative scurt sunt foarte îndestulitoare. Ultimul circular mitropolitan publică raportul direcțiunii asupra anului de gestiune 1910 și socoțile acestui an. Reținem câteva date: La sfârșitul anului 1910 valoarea tuturor realităților asigurate a fost de aproape 2½ milioane cor., mai mică ceva ca în anul precedent, fiindcă dieceza de Lugoj, înființându-și reuniune proprie și-a retras asigurările. Primiri de asigurare s'au încasat aproape 12 mii cor. iar despăgubiri s'au plătit cor. 1,757'80 totalul despăgubirilor plătite de când există reuniunea cor. 31,061'65. Avera era la sfârșitul anului de 97,661 cor., plus vre-o 4 mii primiri restante. Dacă adăugăm la cele 17 mii despăgubiri de 31 mii, avem de fiecare an aproape 10 mii cor. bani cruțați, aproape fără să se resimte.

O acuzație senzațională. Din Petersburg se anunță că cunoscutul revoluționar Burzew, — care după cum se știe a denunțat uneltirile poliției secrete rusești provocatorilor ruși — e acuzat la rândul său de a fi un agent provocator în serviciul Ochraanei ruse.

Acuzația aceasta a fost lansată de Lipin, un colaborator al revistei ruse „Wesnic” care apare la Paris sub direcția emigrantilor ruși Djackow și Tarrasow, cari într'o scrisoare deschisă spun textual: „Burzew, d-ta ești un agent provocator ca toți aceia pe cari i-ai demascat. Dacă nu vei suspenda activitatea d-tale din Paris vom publica documente cari stabilesc rolul d-tale ca agent provocator printre revoluționari.”

Această acuzație a lui Lipin a provocat mare senzație în cercurile revoluționare din Petersburg și Paris și constituie obiectul de conversație la ordinea zilei.

Buzew declară, că va cere instituirea unui juriu de onoare mixt compus din revoluționari și

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de
H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(83) — Urmare. —

D-șoara de Stetten răspunde cu oarecare mirare: — Adevărat, că la cină am avut societate, în care se aflau și doi ofițeri francezi. În convorbire a venit vorba și de drumurile cari duc peste munți la Disentis și cu această ocaziune se poate să-mi fi adus cu recunoștință aminte de d. Prevost.

Nu-mi aduc aminte însă să fi provocat vr'o atențiune deosebită numele d-lui Prevost. Și zici, că e scrisoare provocatoare într'adevăr?

— Este redactată cel puțin în tonul unei provocări, — răspunde Sabina. Citești italienește? Dăi-o Flaviane!

Paulina luă biletul și-l citi repede zimbând și clătănând din cap. Pe urmă-l dete lui Flavian fără însă cea mai mică umbră de îngrijorare sau teamă și zise:

— La tot cazul e o scrisoare bizară. Nu știu eu ce să zic? Însă...

Aici se opri câteva momente, și apoi urmă.

— Însă caută iubite căpitane să termini afa-

cerea repede, ca să ne poți aparține neaturburat pe urmă. Mergi d-ta înainte te rog.

Noi îți urmăim încet și până ajungem noi, ai sfârșit și d-ta.

Aici îi făcu în taină un semn doamnei de Sauenstein, zimbând aproape șiret, ca și când ar îndemna-o să stăruie și pe lângă dânsul să-i implinească rugarea.

— D-șoara are dreptate, — aprobă Sabina de acord cu Paulina în urma semnului făcut în ascuns de noua sa cunoscută. — Grăbește dragă Flaviane!

Termină scurt cu omul acela.

— Și nu uita să cercetezi pe Clara mea, — adăuse Paulina. Pregătește-o pentru sosirea d-nei surori.

Dânsa se va bucura foarte mult.

— Pot să o văd? — întrebă Flavian. N'au prea obosit-o forțările împreunate cu călătoria? N'au avut urmări rele asupra ei?

— De multă vreme nu e atât de veselă draga mea, ca azi dimineață. — răspunde d-șoara. Gâtlejul, vâgăuna, Multărs și cum le mai chiamă locurile acelea îngrozitoare, au exerciat asupra ei cu putere vindecătoare rară, efectul e deadreptul de necrezut.

— În acest caz mă supun cu plăcere, — zise Flavian depărtându-se cu pași grăbiți, în vreme ce ambele dame îl urmau la început încet, apoi adâncite în conversație își uitară de mers și se opriră.

Gesturile vioaie ale brațelor d-șoarei Paulina

ar fi tradat oricui, care ar fi observat-o din depărtare, că ceea ce are de comunicat, este de cea mai mare importanță. Tot așa poziția Sabinei ar fi exprimat cu mare precizie, că dânsa se minunează de cele auzite.

Căpitanul de vânători, care se oprise la oarecare depărtare ca să mai privească odată îndărăt, văzu cu mirare pe soru-sa îmbrățișată strâns cu d-șoara Stetten.

Se cam minuna el ce-i drept, că ajunseră așa departe și încă în așa scurtă vreme două persoane, cari abia se cunoscuseră de o jumătate de oră. Fără să zăbovească însă mult, se întoarse clătănând din cap și-și urmă calea spre capitala micuței republici alpine și spre hotelul la „Vulturul de aur”. Aici găsi pe servitoarea Paulinei flecărind veselă cu servitori și îngrijitori de tot felul. Se adresă cătră unul dintre aceștia întrebându-l de odaia nr. 12, apoi întrebă pe fata guralivă despre starea d-șoarei Clara.

Tereza însă zimbea șiret și recomandându-se cu o închinăciune caraghioasă zise: — Știu, știu pe cine cauți d-ta.

Un moment d-le căpitan te rog fi cu răbdare, până te anunț. Binevoiește a-mi urma! Fata alergă ușoară ca o căprioară pe scări în sus și dispăru. Flavian, care o urmăse, o văzu ieșind peste puține minute dintr'altă odaie. Dânsa lăsă deschisă ușa și arătând cu degetul într'acolo zise: Aici șede de sigur d. pe care îl cauți d-ta! Poștește întră!

Dânsul intră într'o odaie spațioasă, drăguță, a cărei ușă se închise după dânsul. La fereastră

social-democrați ruși și șefii partidului socialiști francezi Jaurès și Vaillant.

Origina lui Ludovic al XIV-lea. Academicianul Robinquet a dezvoltat înaintea Academiei Franceze, tema prea puțin simpatică: dovezile despre relațiile dintre Regina Anna a Franței și cardinalul Mazarin. După această părere devenită istorică, Regele-soare Ludovic XIV ar fi fost un copil nelegitim al lui Maxariu.

Academia care a reabilitat deunăzi pe Sapho și pe Phrynē s'a emoționat de documentele prezentate în defavoarea reginei Anna.

Cel mai frumos cadou de Crăciun pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto postal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „**Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.**”

In numărul nostru de mâne vom publica o dare de seamă pe larg asupra acestei importante opere.

Bibliografie

—x—

A apărut:

„**Revista politică și literară**” anul IV nr. 3 cu următorul cuprins: Aurel Ciato: „Intelectualizarea politicii noastre”, I. Corbu: Progresul etic al omenirii (dovezi clasice), Nichifor Crainic: Vărul Dionis și Carmen (poezii), P. Pădure: Rugă (poezie), G. Todica: Zări din Univers (cometa Brooks), Virginia Grivase: Sonet (poezie), T. Raica: Filologie (Aripă—Straiu—Porohoc), Ovidiu Hulea: Cântec de toamnă (poezii), Simion Gocan: Așteptare (nuvelă), Virginia Grivase: Sonet (poezie), dr. Ștefan Pop: Din trecutul cultural-politic al Banatului, L. R. — Cronica literară (Știi românește, de Ioan Gorun; Oameni cari au fost de N. Iorga). Informațiuni.

— „**Foala noastră**” anul II nr. 50 cu sumarul: Dacicus: Pentru cultură. Câți negustori români sunt în Ungaria, P. Robescu: Șovinism italian, de sub Surul. De pe câmpie, dr. Onisifor

Ghibu: Școala românească în afară de regaul român. Starea împăratului Frantz Iosif, Căpitan A. I. Lupașcu: Românii și politica ungurească. Știri diverse. Ilustrații.

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului *Nicolae Iorga* și a marelui mecenat *Vas. Stroescu*. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . 50 fileri fără șematism 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

- N. Iorga: Generalități cu privire la studiile istorice —50
- Studii și documente cu privire la Istoria românilor, vol. XX 10—
- Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte —30
- Brătescu-Voinesti, Neamul Udreștilor, schițe și nuvele —30
- Zamfirescu D., Lydda, nuvele —60
- Farfaut, —30
- Gorki M., Scene din viața vagabonzilor, trad. de Carp —60
- Păcurariu I.: Elemente de estetică 1.20
- Sărbătorirea profesorului N. Iorga cu ocazia împlinirii a 40 ani de viață. Câteva articole din ziare și reviste —40
- Pavelescu C.: Poezii 3—
- Metodica Matematicii de Gh. V. Costescu 5—
- Metodica limbii române de Gh. V. Costescu 5—
- Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu 7—
- Culea D. Sp. Învățământul despre natură în școala primară 3.50
- Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre 2—
- Metodica limbii românești de Lupu—Antoneseu—Nicolescu și Ciocărlie 5—
- Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I. 4—
- Marinescu—Avram Treptele didactice formale 3—
- Davlov Jocuri și jucării pentru copii 1.50
- Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan 1.50
- Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian de Popescu I. 4—
- N. Iorga: Turburările bisericești și politicianismul 1910—1911. —.35
- Serbările dela Blaj —.70
- Un biruitor, Radu-Vodă Șerban —.50
- Ceva despre Ardealul românesc și vieța culturală românească de astăzi —.60

- Flamarion, C. Lumen —.60
 - Verne J., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca 1.20
 - Andersen, Grădina raiului și alte povestiri —.60
 - Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor —.30
 - Ținc N. Versuri pentru copii —.30
 - Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I. —.30
 - Maupasant, Tare ca moartea, roman 1.20
 - Russo, Cugetări și amintiri —.30
 - Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalişti, învățători și institutori 6.—
 - Carlyle Th., Eroii 2.—
 - Panfile T. Țărișoare de aur —.30
 - Anestin V., În lumea spiritelor, istoria manifestărilor spiritiste —.60
 - Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese —.30
 - I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată 1.—
 - Dr. Ghibu O.: Despre educație 1.50
 - Andreiev L., Anatema, piesă, pentru care Sinodul rus l-a escomunicat pe autor din biserica creștină —.60
 - Demetriu M., Renegatul —.30
 - Chendi Il., Portrete literare —.30
 - Organizațiunea învățământului popular din Ungaria de dr. Baló I., trad. de dr. P. Pipos 3.—
 - Istoria pedagogiei de dr. P. Pipos 4.—
 - Herbart și educația prin instrucțiune de Herbart —.60
 - Curs practic de lucru manual cu figuri explicative de Fl. Iliosa —.60
 - Elemente de pedagogie de Conta-Kerubach 4.—
 - „metodică „ „ 3.—
- La comanda să se alăture și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă). Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmuța.**

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

însă se afla o damă în haine cernite, având aparența de a fi aprofundată în gânduri, cu capul plecat și cu mâinile atârănătoare împreunate, care părea, că nu l-a observat. Un zăbranic negru o învălia din creștet până în călcăie. Incurcat și nemulțumit cu fata obraznică, care precum se vede își permise o glumă cu el, căpitanul se opri și rugându-se de iertare, că a ajuns din greșală aici se întoarse cătră ușă ca să plece, când auzi îndărătul său o voce înceată tremurătoare. — Ești în odaia Clarei.

— Clara? — răspuse Flavian, căruia nu-i venea să-și creadă simțurilor.

Nu îndrăzni să facă nici un pas mai aproape, de teamă ca nu cumva să fie continuarea glumei nesărate începute de fata Paulinei și continuată de vr'o complice de acesteia.

Pe o măsură de sub oglindă se afla într'un pahar de apă o frunză de rhododendron asemănătoare acelei ce o culese pe coama muntelui în pasul Panix pentru bolnavă.

Dama în haină cernită se vedea a fi observat privirea lui, căci zise încet cu vocea moale: — Frunzele trăiesc, ele sunt verzi încă.

Flavian la auzul acestei voci a graiului dulce, rămase cu privirea ațintită asupra damei și părea dus de pe lume.

— D-ta ai așteptat pe alta, — începu dânsa cu mai multă siguranță în voce.

— Scrisoarea mea îți este străină... poate, — cine știe?, persoana mea. Fie! dacă Paulina a putut să mă înșele! Am greșit greu față de d-ta de Prevost. Ei bine, disprețuește-mă! Vreau să mă pocăiesc bucuros. În Viena ți-am fost deobligată, aici am ajuns să-ți fiu iarăș, căci m'ai salvat pe mine și pe amica mea de ororile patriei dtale... D-ta ști cărei opere mișelești am căzut jertfă, ști cum și de ce am ajuns aici.

Ea se apropie cu pași siguri de Flavian, își dete la o parte zăbranicul și îi întinse un medailon, ce atârna de un lanț greu de aur zicând: — Aici îți dau îndărăt Roza dela Disentis, dacă mă crezi încă vinovată. Spune sentința!

Dșoara de Marmels stetea în plina sa dezvoltare de fecioară și mai frumoasă ca oricând înaintea lui. Fața-i avea încă trăsurile de gingășie copilărească și nobleța inimii, ceva însă era mai palidă și ochii înroșiți arătau, că plânsese nu mai mult decât adineauri.

Un moment numai avu dânsa curajul mândru de a-l privi, apoi lăsă să-i cadă mâna întinsă și capul i-se plecă cu desnădăjduire parcă pe piept. Stetea că o păcătoasă înaintea lui așteptându-și sentința.

Și dânsul însă era, — ca și cum ar fi fost

fermecat, — mut și nemișcat. Inima-i bătea, părand că vrea să-i spargă coșul pieptului. Nu era în stare să formuleze o judecată clară, căci nenumărate gânduri îi alergau prin minte în acelaș timp. Înaintea ochilor săi era ca o mare de scântei și el nu vedea nimic. Aceeaș ființă, care-l cercetase odinioară în vis, era acum înaintea lui, visul se repetă încă odată:

— Elfrido!

Dânsul șopti numele aproape inconștient, fără ca să se fi mișcat un mușchi al feței sale. Dânsa nu răspuse.

— Elfrido! — repetă dânsul. Glasul său răsună asemenea unui oftat, însă prin acest oftat se făcu lumină în el și în jurul său. El se apropie încet de fata, care stetea timidă, o statură a umilinței, tăcută, adâncită parcă în sine și nemișcată.

Ii apucă mâna și o apăsă tremurând pe buzele sale. Respirațiunea îi deveni mai adâncă, durerea făcea tot mai mult loc deliciului suprem. El trase înspre sine mâna rece și delicată. Elfrida i-l privi cu teamă și cu durere și căzu apoi izbuenind într'un plâns cu hohot la peptul lui.

Dupăce-și reveniră ambii la conștiință, se treziră mână în mână, frunte la frunte șezând lângă oaltă pe o sofa din odae. Ochii lor se priveau reciproc în gingășie mută. Ar fi vorbit ceva, nu puteau însă decât să-și pronunțe încet numele.

(Va urma).

REGATUL ROMANIEI ARSENALUL DE CONSTRUCȚII

9251/10 Decembrie 1911.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de **17 Ianuarie 1912, orele 9 dimineața**, se va ține licitație publică în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu următoarele serii de materiale:

SERIA I-a.

328040 kgr. bare de oțel pentru șrapnele și obuze diferite dimensiuni.

55 kgr. sârmă de oțel de 2 mm și

50 " bande de oțel albit de 20 x 1 mm.

SERIA II-a.

58530 kgr. drugi de alamă presabilă numită „Delta” diferite dimensiuni.

SERIA III-a.

771 kgr. sârmă de alamă diferite dimensiuni.

SERIA IV-a.

1104 kgr. tablă și bande de alamă diferite dimensiuni.

20 kgr. sârmă de pakfong.

SERIA V-a.

7695 kgr. țevi de alamă diferite dimensiuni.

SERIA VI-a.

5480 kgr. țevă și brăuri de aramă.

SERIA VII-a.

92000 kgr. plumb în blocuri pentru gloanțe.

1000 " bande de plumb diferite dimens.

15800 " antimoniu.

SERIA VIII.

12700 kgr. colofoniu.

Doritorii de a lua parte la licitație pot vedea condițiunile caetului de sarcine și cere ori-ce informațiuni, la Arsenalul de Construcții în fiecare zi de lucru, între orele 9 și 11 dimineața.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea contabilității publice, cu oferte închise și sigilate, având pe plic mențiunea: **Ofertă pentru seria...**, și însoțite de o garanție provizorie de 10% din valoarea ofertei în recepția Casei de Depuneri și Consemnațiuni, fără de care oferta se va considera ca nulă și neavenită.

Se vor considera ca nule și neavenite ofertele ce ar fi trimise prin poștă, sau care vor fi depuse de persoane ce nu vor poseda procură în regulă, conform caetului de sarcine, din partea fabricelor sau caselor ce reprezintă, precum și ofertele ce ar conține alte condițiuni decât acele prevăzute în caetul de sarcine.

Supraoferte nu se primesc, conform art. 78 din legea contabilității publice și art. 11 din caetul de sarcine.

Ofertele, având prețul unitar și total pentru fiecare fel de material în parte, se vor socoti franco de orice spese la magazia de recepție a Arsenalului, **fără vamă.**

Ofertele vor fi făcute pentru fiecare serie aparte și vor cuprinde toate materialele prevăzute în seria ofertată.

Garanțiile și sumele de bani ce concurenții au de primit dela Direcția Arsenalului pentru alte furnituri, nu pot fi afectate drept garanție la această licitație.

Directorul Arsenalului,
Locot. colonel, **C. Scia.**

Aviz. Sprijiniți pe M. Radu, croitor român în Cluj strada Jokai No. 2!

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Caut viticultori, cu bune certificate și referințe, doi sau trei, însurați sau nu, pentru o vie foarte întinsă în **România**. Adresați ofertele: **Inginer I. Scia 19. Str. Rotari, București.** La conveniență pot veni la Arad pentru lămuriri și înțelegere.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1.60
Portorico 1/2 "	" 1.90
Cuba 1/2 "	" 2.—
Iava aur "	" 1.70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1.90
Calitate fină 1/2 "	" 2.20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2.60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2.50
Tea de Congo 1/2 "	" 3.—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5.—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6.—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7.—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1.90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2.40
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica	" 3.50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI” se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
Arad, József-föherceg-ut Nr. 3
in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár).
(Nr. telefonului 809).

Desfacere de
prăvălie
comercială.

Hoffmann
≡ Sándor
ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej

pentru a târgui cadouri de Crăciun și
Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde veți afla obiectele potrivite, mai ieftin ca ori unde. Să vinde în săptămâna asta și până când am din rezervă; confecții pentru dame și fete; articoli de blănărie, mufuri; toaleta bine croite, bluze, postavuri, parcheturi, pânze și ștergere pe lângă prețuri uimitor de ieftine. Mătase curată acum numai 73 cruceri.

Palatul teatrului.

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel de articoli corespunzători pentru cadouri de Crăciun.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

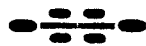
Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :: :: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

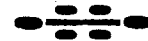

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

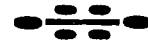

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

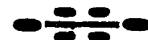
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

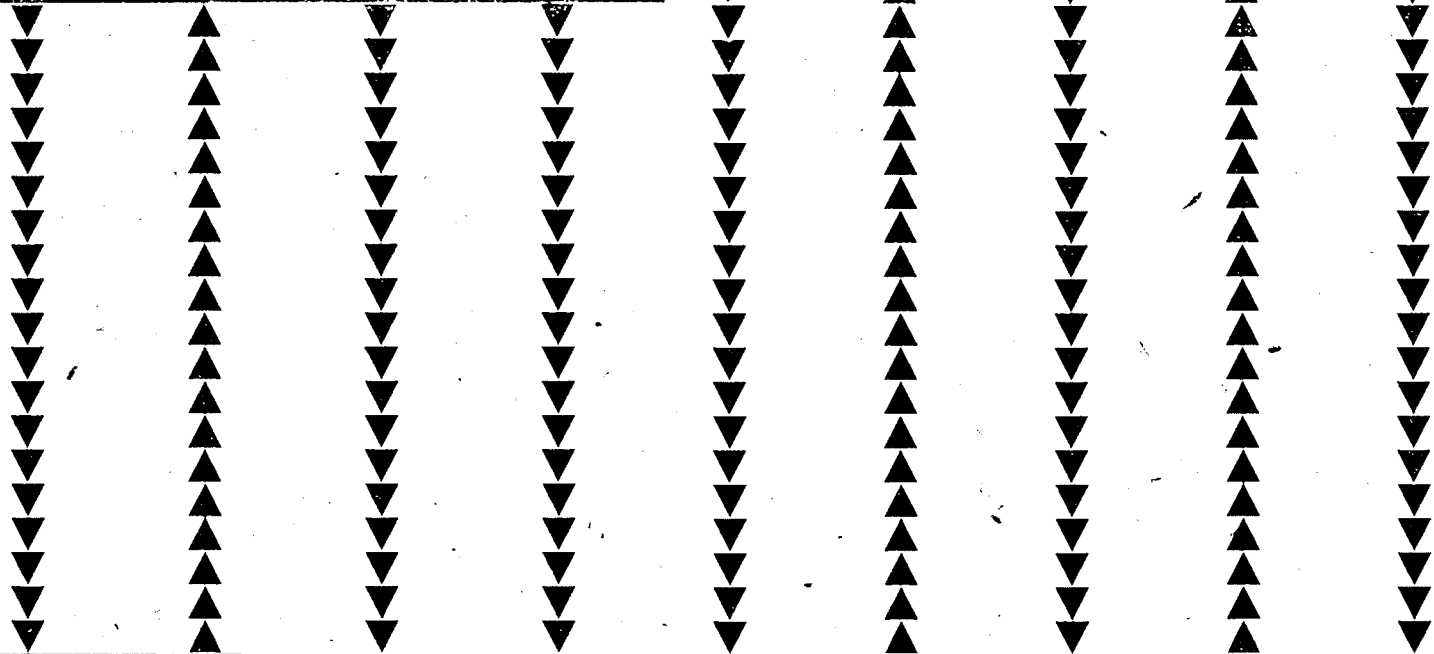
Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992-
	(viață	11,020.266-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Atelierul tipografic al ziarului „Românul” și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român”. Anunță cu a-dânc respect o-noratului pu-blic românesc întrarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă pu-tința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Inștiințare.

Pe temeiul articolului 71 din legea contabilității publice, se face cunoscut următoarele :

Ministerul de război (Regal Român), având nevoie de **300** (trei sute) **cal pentru trupa permanentă a cavaleriei** și **60** (șasezeci) **pentru ofițeri** a hotărât aprovizionarea lor prin bună învoială, în următoarele condițiuni:

a) Să corespundă strict condițiilor prevăzute prin caietul de sarcine publicat prin „Monitorul Oficial” Nr. 149 din 6 Octombrie 1911.

b) Prețul fiecărui cal predat la fruntaria țării (Vărciorova sau Predeal) s'a fixat la suma de lei 750 (șapte-sute-cincizeci) pentru acei ai trupei permanente și 800 (opt sute) pentru acei ofițerești, socotit în moneda română.

c) Ofertele, se primesc numai în conformitatea articolelor 2, 3, 4 și 5 din caietul de sarcine, însoțite de garanția hotărâtă prin articolul 6 din acelaș caiet și cel mai târziu până în ziua **21 Decembrie st. v. a. c.**, când Ministerul va hotărî asupra celor pe cari le admite.

pentru Ministru, Directorul cavaleriei,
General (ss) **N. Popovici.** Colonel (ss) **C. Savevici-Baranga.**

pentru Confomitate
Șeful biroului **M. Constantinescu.**

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

AVIZ.

Aduc la cunoștința Onor. public, că mi-am mutat atelierul de glăjărie, oglinzi, porcelane, lămpi și afaceri de încadrări în Arad strada József-föherceg Nr. 9. Colțul stradei Szent-László, vis-à-vis de biserica evanghelică. Efeptuesc încadrări cu prețurile cele mai eține. Deposit mare în table de sticlă. Renovări să efeptuesc punctual și urgent. Rugând spriginul On. public semnez

Cu stimă:

Urbán Endre.**SABIN SOLOMON**

— Compactorie română. —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsőváltér Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor. public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primesc, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. În special executez cadre fine de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mănuși. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru ziare, registre de cassă și comptabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apelând la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima:

Sabin Solomon, compactor.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări

: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnisază prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscribului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinciă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de Informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în mod cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

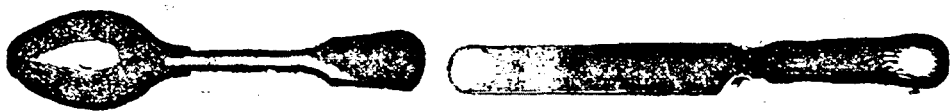
Cadoul de Crăciun 1911.

NEW-YORKUL și LONDRA nu vrea să scape comerțul din mână în Europa și astfel o fabrică de obiecte de argint este dispusă în schimbul unei mici sume să-și desfacă depozitul. Astfel sunt imputernicit a efeptui comisionul acesta. Trimit orișicui următoarele obiecte contra valorii de **14 Cor. 40 fil.** și anume:

- 6 buc. Cuțite cu ascuțiș englezese
- 6 " Linguri argint american
- 6 " Furculițe argint american
- 12 " Lingurițe pentru cafea argint american
- 1 " Lingură pentru seos supă argint
- 1 " " laptele " "
- 6 " Tăvițe engleze-Victoria
- 6 " Feșnice
- 1 " Străcurător pentru ceai foarte frumos
- 1 " Pisător pentru zahăr elegant.

42 bucăți la un loc numai **Cor. 14.40.**

Toate aceste 42 obiecte au costat mai înainte 80 Coroane și acum să capătă pentru prețul minimal de 14 Cor. 40 fileri.

Argintul american este un metal care nu-și perde culoarea nici peste 25 ani, pentru care să și garantează. Garanție că acest inserat nu este înșelătorie, mă oblig că în caz de nu convine marfa, să restituiesc suma fără nici o obiecțiune și deci nimenea să nu scape ocazia, ca să nu-și procure această garnitură practică, care este foarte potrivită ca cadou de nuntă și la orice ocazie cât și ca obiecte pentru economia casnică. — Să capătă numai la casa de export pentru obiecte de argint american.

H. HIRSCHBERGVIENA II. Str. Rembrandt 19^H. — (Telefon Nr. 14597).

Trimit în provinciă contra ramburs sau dacă mi-se anticipă suma.

Praf de curățit cu 20 fil. Adevărat numai cu marca aici alăturată.

Estras din scrisori de recunoștință:

După ce eu deja a III-a oară am adus dela dumneata garnituri pentru masă și totdeauna am rămas mulțămît. Vă rog din nou a-mi trimite o colecție contra ramburs.

Georg Reichsgraf, Dunin-Roskovski,
administrator c. și reg.
Zakopane „Villa Wladyslauka“.

Mulțămît pe deplin cu colecțiunea de argint american, voi recomanda-o între cunoșcuții mei la orice ocazie

Cu stimă:
Anton Marx,
oficiant de poliție.

Excelența Sa baroneasa Edelsheim mi-a recomandat cu căldură garnitura dumneavoastră de masă, din cari Vă rog a-mi trimite și mie 2 garnituri à Cor. 14.40 fileri.

Kocsard, 29/X 1904.

Ilona Tisza
născ. Graf. Degenfeld.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen**A R A D.**

Depozit mare spre alegere
de
zaharicale pentru Crăciun
să capătă la

MESSER ILLÉS

comerciant de zaharicale,
: ciocolade și poame. :

Strada Deák-Ferenc Nr. 4.

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

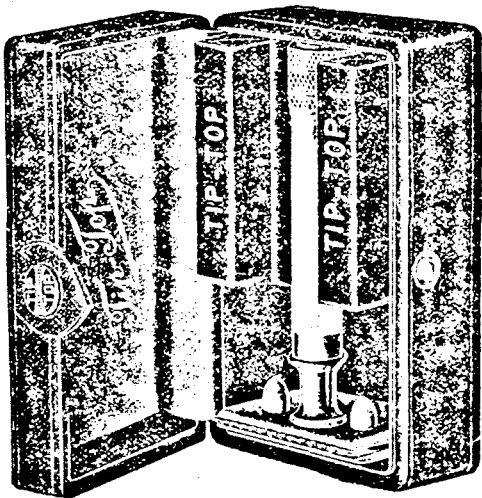

25 (11)

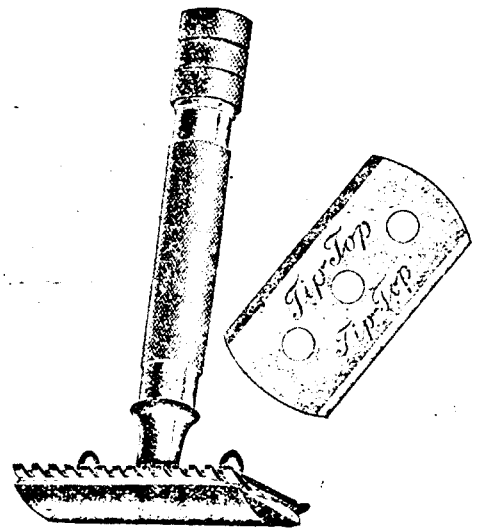
Cassa de păstrare (reuniune) Săliște.

Primește depuneri spre fructificare fără
anunț cu 4 procente, pe lângă anunț cu
4 procente și jum. la sută — iar depu-
neri mai mari cu 5 procente. Depuneri
și ridicări se pot face și prin Cassa de
păstrare postală. Darea de camete o plă-
tește institutul. Acordă împrumuturi: pe
cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau
în anuități, pe obligațiuni cu caventa, ca
credite de Cont-curent pe lângă asigurare
hipotecară sau de valoare (acții și efecte
publice). Dobânda variază între 8 procente
și 6 procente la sută, după mărimea îm-
prumutului și asigurarea oferită. Schimbă,
adeacă cumpără și vinde, orice fel de
monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.

J. N A D E R CUȚITAR.
A R A D. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascu-
țiri și reparări, ce cad în această
bransă. — Are în depozit cele
mai fine articole de oțel: bri-
ceaguri, foarfeci, briciuri pre-
cum și farfurii alese și diverse
articole de alpaca soiul renumit
Szandrik. Atelier special pentru
reparări.

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.